

VAD-Leerlingenbevraging

In het kader van een drugbeleid op school

Syntheserapport schooljaar 2012-2013

Colofon

Auteur

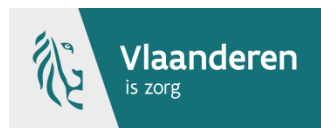
Sarah Melis, stafmedewerker VAD

Redactie

Johan Rosiers, stafmedewerker VAD
Marijs Geirnaert, directeur VAD

Verantwoordelijke uitgever

F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
Wettelijk depotnummer: D/2014/6030/19
© 2014

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Het gebruik van (delen van) deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, mits duidelijke bronvermelding en mits er geen financiële winst mee beoogd wordt.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	5
2.	Methode.....	6
2.1.	Procedure.....	6
2.2.	Vragenlijst.....	6
2.3.	Steekproef.....	6
2.4.	Data- verwerking en statistische analyse.....	7
2.5.	Aanvullende opmerkingen.....	7
3.	Resultaten.....	9
3.1.	Tabak.....	9
3.1.1.	Inleiding.....	9
3.1.2.	Analyse naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm.....	9
3.1.3.	Evoluties in de prevalentie van tabak.....	11
3.1.4.	Analyse naar wetgeving.....	12
3.1.5.	Tabak in de leefwereld van jongeren.....	13
3.2.	Alcohol.....	14
3.2.1.	Inleiding.....	14
3.2.2.	Analyse van de prevalentie van alcoholgebruik naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm.....	14
3.2.3.	Evoluties in de prevalentie en frequentie van alcoholgebruik.....	18
3.2.4.	Motieven om al dan niet alcohol te drinken.....	19
3.2.5.	Negatieve ervaringen na het drinken van alcohol.....	20
3.2.6.	Alcohol in de leefwereld van jongeren.....	20
3.2.7.	Analyses naar wetgeving en richtlijnen voor alcoholgebruik bij minder-jarigen.....	21
3.3.	Medicatie.....	24
3.3.1.	Analyses van de prevalentie van psychoactieve medicatie naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm.....	24
3.3.2.	Evoluties in adhd-medicatie.....	25
3.4.	Cannabis.....	26
3.4.1.	Inleiding.....	26
3.4.2.	Analyses van de prevalentie en frequentie van cannabisgebruik naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm.....	26
3.4.3.	Evoluties in de prevalentie en frequentie van cannabisgebruik.....	27

3.4.4.	Motieven om al dan niet cannabis te gebruiken.....	29
3.4.5.	Negatieve ervaringen na het gebruiken van illegale drugs	30
3.4.6.	Cannabis in de leefwereld van jongeren	30
3.5.	Andere illegale drugs (AID)	33
3.5.1.	Analyse van prevalentie van andere illegale drugs naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm	33
3.5.2.	Evoluties in prevalentie van andere illegale drugs	34
3.5.3.	Andere illegale drugs in de leefwereld van jongeren.....	34
3.6.	Gokken.....	35
3.6.1.	Analyse van de prevalentie van gokken naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm	35
3.6.2.	Evoluties in krasbiljetten en bingo spelen	35
3.7.	Polygebruik.....	37
3.8.	Gezondheidsdoelstellingen	38
3.8.1.	Tabak	38
3.8.2.	Alcohol	39
3.8.3.	Illegale drugs	39

1. Inleiding

Adolescentie is de periode bij uitstek waarin jongeren geconfronteerd worden met drugs en druggebruik. Hierbij denken we niet alleen aan cannabis of andere illegale drugs, maar vooral aan de legale genotsmiddelen alcohol en tabak. Jongeren zijn dus een belangrijke doelgroep voor preventieve acties en het onderwijs is de sector bij uitstek om hen te bereiken. Dit behoort dan ook tot de vakoverschrijdende eindtermen van het secundair onderwijs: leerlingen de risico's van genotsmiddelen leren kennen en hen hier assertief mee leren omgaan. Toch is dat niet zo eenvoudig: verschillende jongeren springen op heel verschillende manieren om met genotsmiddelen en het experimenteergedrag vindt zowel binnen als buiten de schoolmuren plaats.

Sinds 1998 heeft VAD van de Vlaamse overheid de opdracht gekregen om preventie op school te stimuleren en te ondersteunen. Hiervoor wordt gewerkt met 'Een drugbeleid op school'. Een drugbeleid op school kent vier pijlers: regelgeving, educatie, structurele maatregelen en begeleiding¹. Door systematisch te werken volgens deze vier pijlers, vervullen scholen hun pedagogische taak, nemen zij duidelijke standpunten in over de omgang met genotsmiddelen op school en zijn zij voorbereid op eventuele problemen op school ten gevolge van alcohol- of druggebruik.

Naast het draaiboek 'Een drugbeleid op school' en diverse educatieve pakketten, is de VAD-Leerlingenbevraging onderdeel van het preventieve aanbod voor scholen. De bevraging biedt de deelnemende scholen een zicht op het middelengebruik van de leerlingen (frequentie en hoeveelheid van gebruik, motieven, houding van vrienden, beschikbaarheid van illegale drugs ...). Er wordt gepeild naar het tabak-, alcohol-, cannabis- en ander illegaal druggebruik, psychoactieve medicatie en gokken. De bevraging is bovendien opgesteld volgens dezelfde pijlers als een gezondheidsbeleid. Scholen ontvangen een individueel rapport met hun resultaten. Door een analyse van de beginsituatie hoort de school wat er leeft onder de leerlingen en kan een school gericht zijn drugbeleid ontwikkelen, bijsturen of evalueren.

Jaarlijks schrijven ongeveer 70 tot 80 scholen zich in. Dit geeft de unieke mogelijkheid om ook op Vlaams niveau het middelengebruik bij jongeren te monitoren. In dit rapport vindt u de resultaten van de leerlingenbevraging uit het schooljaar 2012-2013 volgens een steekproef conform de Vlaamse schoolpopulatie.

---

¹ Meer informatie rond een gezondheidsbeleid op school en specifiek rond een drugbeleid op school is te vinden op <http://www.vad.be/sectoren/onderwijs/secundair-onderwijs/een-beleid-opzetten.aspx> en www.vigez.be/gezondeschool

2. Methode

2.1. Procedure

Via een algemene mailingoproep en via de lokale en regionale preventiewerkers licht VAD de scholen in over de mogelijkheid een leerlingenbevraging te organiseren. De scholen schrijven zich vrijwillig in. De bevraging kan gedurende het hele schooljaar worden afgenomen. Nadien nemen de scholen deel aan een verplichte vorming, waarop zij hun rapport ontvangen. Verdere ondersteuning wordt op vrijwillige basis gegeven door de regionale CGG-preventiewerkers.

De vragenlijst wordt op papier ingevuld. Het invullen duurt ongeveer een lesuur. De school organiseert zelf de bevraging, maar ontvangt wel een procedurehandleiding. Alle leerlingen van een school dienen bevroegd te worden en dit tegelijkertijd. Indien dit niet mogelijk is (wegens bijvoorbeeld stages), dient de bevraging binnen één week plaats te vinden. Afname mag niet gebeuren de week na een vakantieperiode.

Anonimiteit wordt gegarandeerd voor de leerlingen, alsook voor de scholen. De scholen ontvangen een geanonimiseerd rapport via het toekennen van een nummer, waarbij enkel de school zelf, VAD en de preventiewerker kunnen weten over welke school het gaat.

2.2. Vragenlijst

De vragenlijst is opgebouwd volgens de vier pijlers van een drugbeleid en omvat volgende thema's:

- Demografische gegevens
- Prevalentie en frequentie van tabak, alcohol, cannabis, andere illegale drugs, medicatie, gokken
- Beginleeftijd van middelengebruik
- Motieven om wel of niet alcohol en cannabis te gebruiken
- Beschikbaarheid van genotsmiddelen
- De perceptie op het middelengebruik in de vriendenkring
- De verwachte reactie van vrienden en ouders op het proberen of gebruiken van cannabis en de eigen reactie op het gebruik van vrienden
- Kennis van het schoolreglement en de procedures
- Kennis van het begeleidingsaanbod op school
- Kennis van de legale en illegale middelen en van de wetgeving
- Attitudes tegenover middelen en mening over schadelijkheid van middelengebruikspatronen
- Vertrouwensfiguren
- Sfeer op school

2.3. Steekproef

In het schooljaar 2012-2013 namen in totaal 30.592 leerlingen uit 67 verschillende scholen deel aan de bevraging. Uitval was vooral te wijten aan toevallige afwezigheid van leerlingen op het moment van de afname of aan organisatorische omstandigheden op de school.

De data cleaning van de ruwe data gebeurde voor de steekproeftrekking. Als een vragenlijst voldeed aan één van de drie volgende criteria, werd de volledige vragenlijst geweerd: als zowel leeftijd, geslacht als onderwijsvorm niet waren ingevuld, als een respondent antwoordde de fictieve drug NTSC ('dummy variabele') te gebruiken, of als een leerling beweerde elk afzonderlijk product van een bepaald middel dagelijks te gebruiken (bijvoorbeeld bier en wijn en sterke dranken en aperitieven en alcopops).

Daarbij werden ook enkel leerlingen tussen 12 en 18 jaar geselecteerd voor de steekproeftrekking. Dit om de vergelijkbaarheid met andere onderzoeken te bevorderen en om de vergelijkbaarheid van de jongeren in de derde graad tussen de verschillende onderwijsvormen te kunnen behouden. Uiteindelijk werd een representatieve steekproef getrokken uit 27.706 leerlingen, conform de Vlaamse verdeling van de schoolpopulatie in het jaar 2012-2013 naar geslacht, onderwijsvorm en onderwijsjaar. Leerlingen in hun zevende leerjaar werden niet opgenomen in de steekproef om de vergelijkbaarheid met andere onderwijsvormen te behouden. De steekproef bevat leerlingen uit de A-stroom, B-stroom, het ASO, TSO en BSO. Het KSO en het deeltijds onderwijs werden niet opgenomen, omdat te weinig scholen deelnamen om een representatieve steekproef te kunnen trekken. In de steekproef zijn 5789 leerlingen opgenomen, wat een betrouwbaarheidsinterval oplevert van 1,5% (betrouwbaarheidsniveau 99%).

2.4. Data- verwerking en statische analyse

De vragenlijsten werden ingescand door een professioneel extern bureau. Er gebeurde een kwaliteitscontrole met een aantal willekeurig gekozen vragenlijsten.

Voor de analyses werd gebruik gemaakt van de statistische software SPSS 18. Per variabele werd onderzocht of er verschillen waren naargelang leeftijdscategorie, min-16 en 16-plus, geslacht of onderwijsvorm. Ook werden bij vergelijkingen naar onderwijsvorm enerzijds de A-stroom en B-stroom onderling vergeleken en anderzijds het ASO, TSO en BSO (tweede en derde graad).

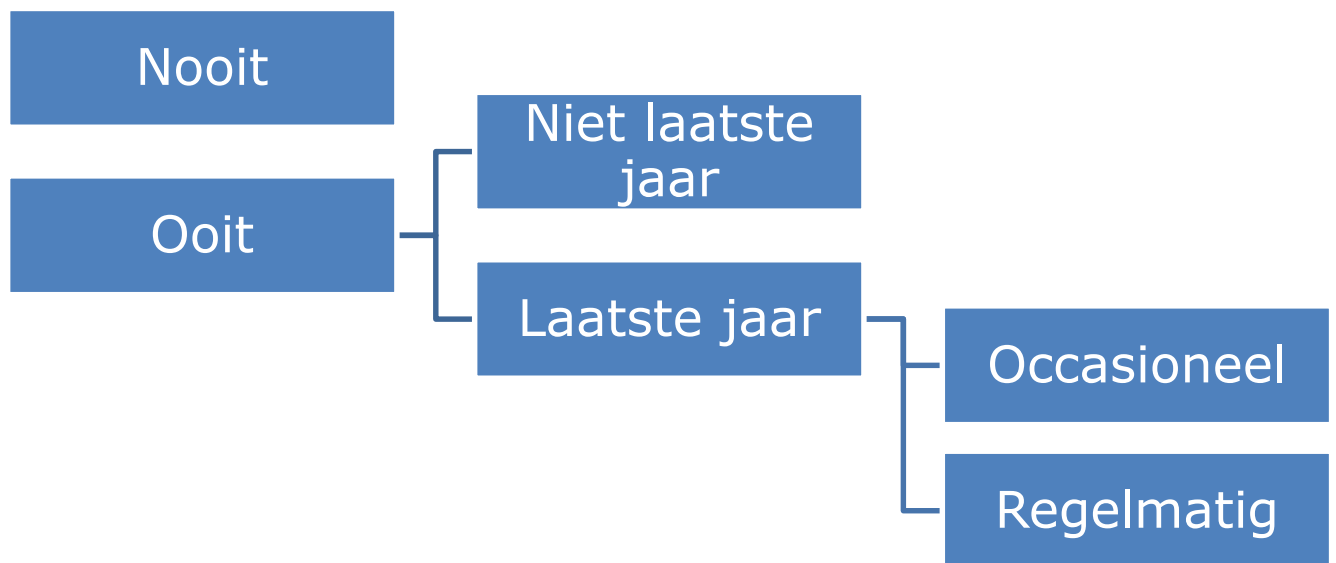
Analyses gebeurden met non-parametrische testen. Enkel significante resultaten werden in de teksten besproken, dit wil zeggen indien het resultaat de significantietoets doorstond bij $\alpha=0,01$ en de meest passende associatiemaat boven 0,2 lag.

2.5. Aanvullende opmerkingen

De responscategorieën die peilen naar de frequentie waarmee een bepaald middel gebruikt wordt (gaande van nooit tot dagelijks), worden in het rapport verder opgedeeld. Het eerste onderscheid is 'nooit' versus 'ooit' een bepaald middel gebruikt hebben. De categorie 'ooit' wordt verder opgedeeld in 'ooit, maar niet het laatste jaar' en 'gebruikt in het laatste jaar'. Ten slotte wordt de categorie 'laatste jaar' verder opgedeeld in occasioneel gebruik en regelmatig gebruik.

Occasioneel gebruik verwijst naar '1 keer per maand of minder' en 'meerdere keren per maand', m.a.w. Gebruik tijdens het afgelopen jaar, maar niet wekelijks.

Regelmatig gebruik verwijst naar '1 keer per week', 'meerdere keren per week' en 'dagelijks', m.a.w. Wekelijks tot dagelijks gebruik.

Figuur 1: schematische voorstelling van de prevalentie opdelingen

Leerlingen uit de middenschool werden opgedeeld naar A-stroom en B-stroom. Besprekingen van de resultaten naar de onderwijsvormen ASO, TSO en BSO betreft enkel leerlingen uit de tweede en derde graad.

3. Resultaten

3.1. Tabak

3.1.1. Inleiding

De meerderheid van de jongeren (70,3%) heeft nog nooit tabak gerookt. Onder de 29,7% die wel ooit een sigaret hebben gerookt, is 10,3% hiermee gestopt en heeft 19,4% nog in het jaar voor de bevraging gerookt. 16,0% rookte in de maand voor de bevraging.

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst een sigaret roken, is 14,5 jaar². 10,4% van de jongeren had vroeger dan gemiddeld en dus voor de leeftijd van 14, een eerste keer gerookt. Toch is er nog een substantiële groep die pas later begint met roken: 28,1% was 16 jaar of ouder bij hun eerste sigaret.

De helft van de laatstejaarsgebruikers is een regelmatige roker (10,4% van alle leerlingen). Slechts weinig regelmatige rokers houden het bij een of enkele sigaretten per week, het merendeel (7,3% van alle leerlingen) zijn dagelijkse rokers. De meeste dagelijkse rokers roken minder dan 10 sigaretten per dag en 36,8% rookt meer dan 10 sigaretten per dag.

Extractie uit tabel 1a: Prevalentie en frequentie van tabak (alle leerlingen)					
Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig	Dagelijks
70,3%	29,7%	19,4%	9,0%	10,4%	7,3%

3.1.2. Analyse naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

Leeftijd

Tussen de groep van 12-14-jarigen en 15-16-jarigen neemt het aantal oitrokers het sterkst toe. Terwijl 10,7% van de 12-14-jarigen ooit al eens tabak rookte, stijgt dit cijfer tot 36,9% bij 15-16-jarigen en tot 54,3% bij 17-18-jarigen. Eenzelfde doorgetrokken stijging per leeftijdscategorie geldt ook voor het laatstejaarsgebruik en het regelmatig gebruik: 12,2% van de 15-16-jarigen en 22,6% van de oudste leerlingen zijn regelmatige rokers. Respectievelijk 8,0% en 17,3% zijn dagelijkse rokers. Zowel bij 15-16 jarigen als bij 17-18 jarigen roken meer dan de helft van de dagelijkse rokers (60,1 en 64,3%) minder dan 10 sigaretten per dag.

Extractie uit tabel 1a: Prevalentie en frequentie van tabak naar leeftijd						
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig	Dagelijks
12-14	89,3%	10,7%	5,2%	2,9%	2,3%	1,4%
15-16	63,1%	36,9%	23,8%	11,7%	12,2%	8,0%
17-18	45,7%	54,3%	39,0%	16,4%	22,6%	17,3%

² Gemiddelde beginleeftijden worden berekend op de antwoorden van de groep 17-18 jarigen

Jongens-meisjes

Er is een klein verschil in de prevalentie van roken naar geslacht. Het ooitgebruik van tabak verschilt 4,4% en het laatstejaarsgebruik 5% tussen jongens en meisjes.

Extractie uit tabel 1a: Prevalentie en frequentie van tabak naar geslacht						
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig	Dagelijks
Jongens	68,1%	31,9%	21,8%	10,0%	11,9%	8,2%
Meisjes	72,5%	27,5%	16,8%	8,0%	8,9%	6,5%

Onderwijsvormen

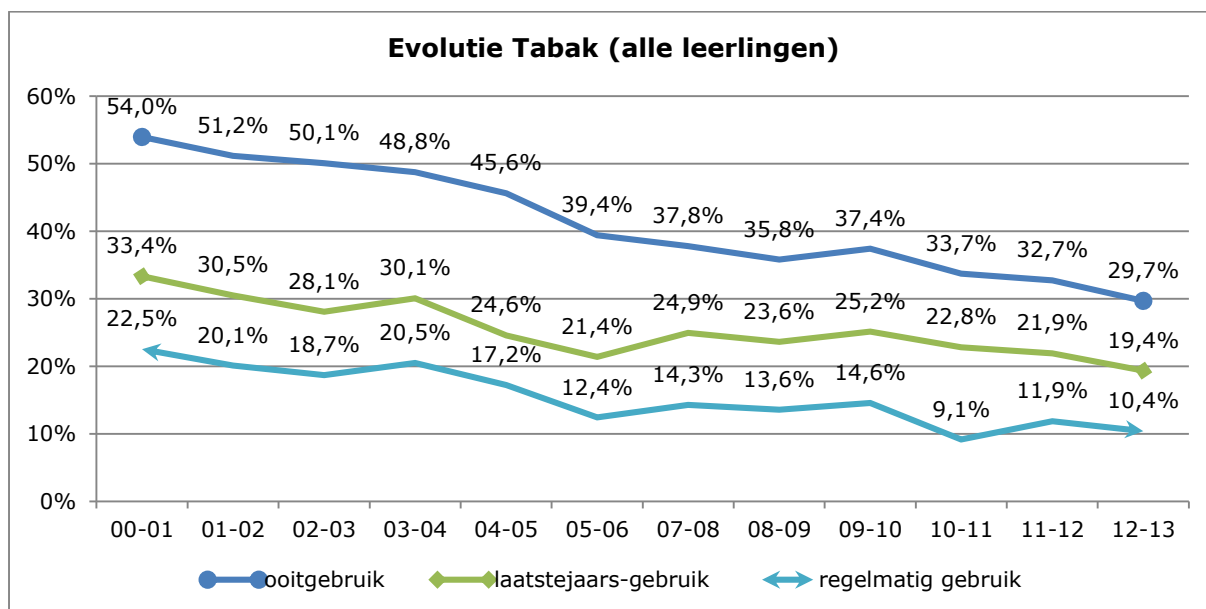
Er is een verschil in rookgedrag tussen leerlingen uit de A-stroom en leerlingen uit de B-stroom. In de A-stroom heeft 8,2% ooit gerookt, in de B-stroom is dit 17,4%. Verder geeft in het ASO een grote meerderheid aan nooit te hebben gerookt (70,8%) tegenover 55,9% in het TSO en 45,5% in het BSO. Onder laatstejaarsgebruikers, geven leerlingen uit het BSO vaker aan een regelmatige roker te zijn dan in de andere onderwijsvormen, namelijk 28,9% geeft aan een regelmatige roker te zijn, tegenover 15,8% in het TSO en 6,4% in het ASO.

Ook rookten leerlingen uit het BSO gemiddeld vroeger hun eerste sigaret, namelijk op 13,8 jaar. Leerlingen uit het ASO rookten gemiddeld voor het eerst op 14,9 jaar en leerlingen uit het TSO op gemiddeld 14,6 jaar.

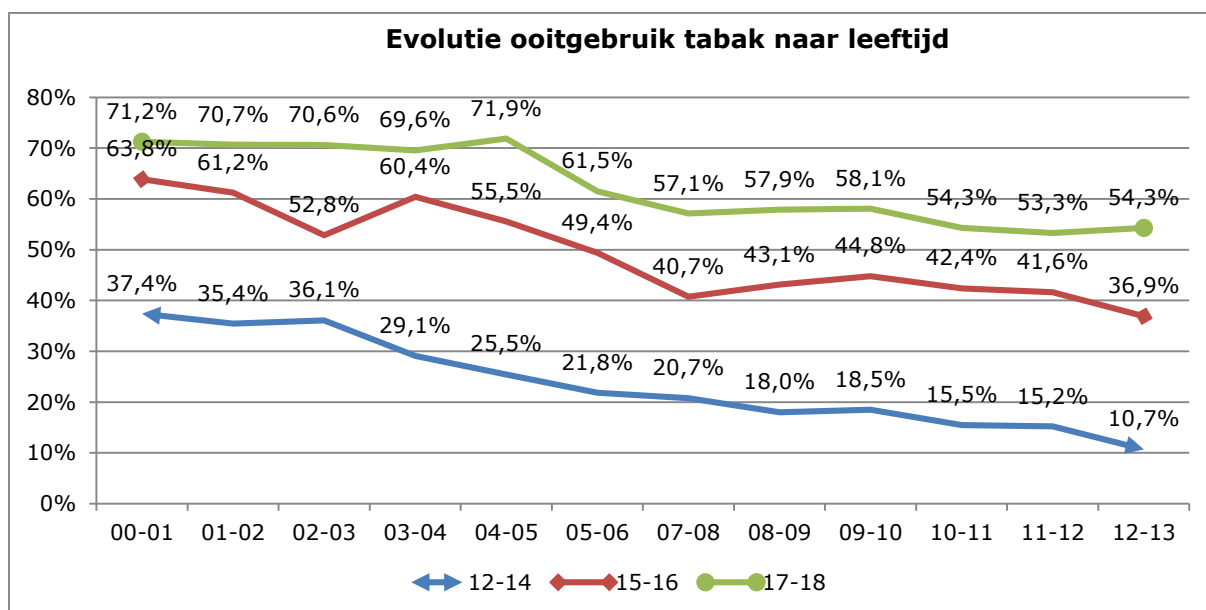
Extractie uit tabel 1a: Prevalentie en frequentie van tabak naar onderwijsvorm						
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig	Dagelijks
A-stroom	91,8%	8,2%	3,4%	2,1%	1,4%	0,7%
B-stroom	82,6%	17,4%	9,8%	3,8%	5,9%	3,8%
ASO	70,8%	29,2%	18,6%	12,2%	6,4%	3,8%
TSO	55,9%	44,1%	30,1%	14,3%	15,8%	10,8%
BSO	45,5%	54,5%	38,6%	9,8%	28,9%	22,8%

3.1.3. Evoluties in de prevalentie van tabak

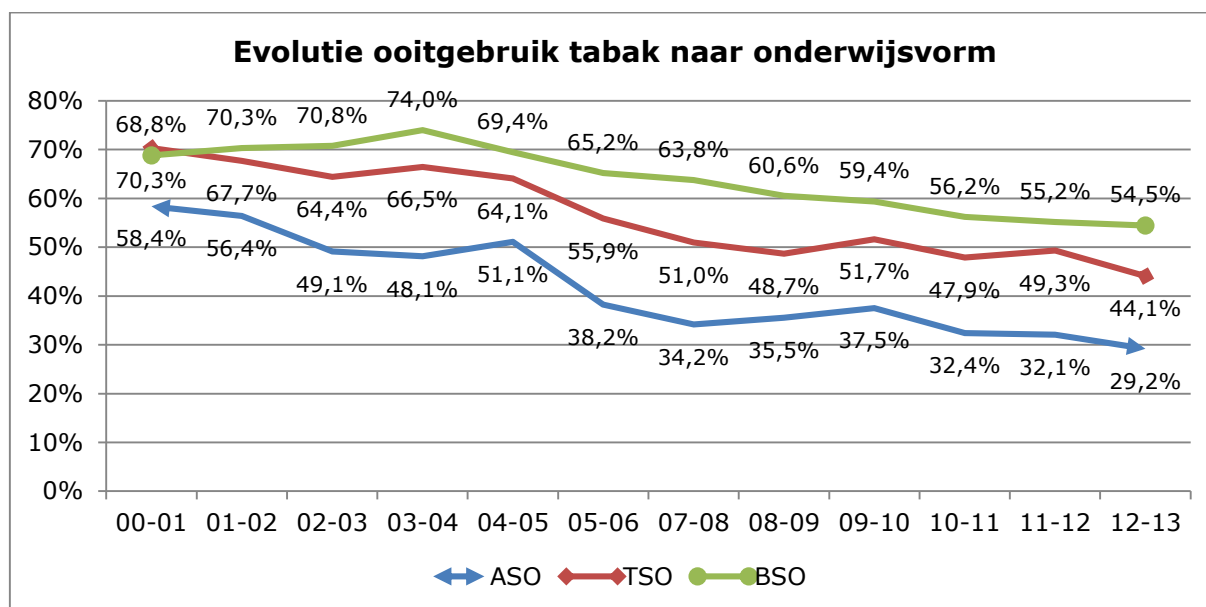
Dit schooljaar werd opnieuw een lager percentage oitrokers genoteerd, wat de daling bevestigt. Terwijl tussen de schooljaren 2004/2005 en 2009/2010 geen verandering was in het aantal jongeren dat het laatste jaar tabak hadden gebruikt, is er sindsdien een voorzichtige daling te bemerken. Toch is er blijvende aandacht nodig voor de 29,7% jongeren die wel experimenteren met tabak en voor degene die verder evolueren naar regelmatig gebruik: 1 op de 10 leerlingen is namelijk een regelmatig roker.

De daling in het oitgebruik van tabak is voornamelijk toe te schrijven aan de leeftijdsgroep van 12-14 jaar. Het is vooral in deze groep dat meer jongeren niet roken of eventueel op latere leeftijd pas een eerste sigaret zullen roken. De daling in het oitgebruik is minder sterk in de groep 15-16 jarigen en het oitgebruik stagneert bij de 17-18 jarigen.

Er zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes in de evoluties van het oitgebruik van tabak, wel naar onderwijs toe. De daling in het oitgebruik van tabak heeft zich sterker doorgezet in het ASO dan in de andere onderwijsrichtingen, al is er ook in het BSO een voorzichtige daling van het aantal oitgebruikers. Terwijl bij de eerste metingen de resultaten van het TSO dicht aanleunde bij het BSO, daalde nadien het oitgebruik sterker in het TSO. De laatste drie schooljaren hebben echter deze trend niet doorgezet.

3.1.4. Analyse naar wetgeving

Prevalentie

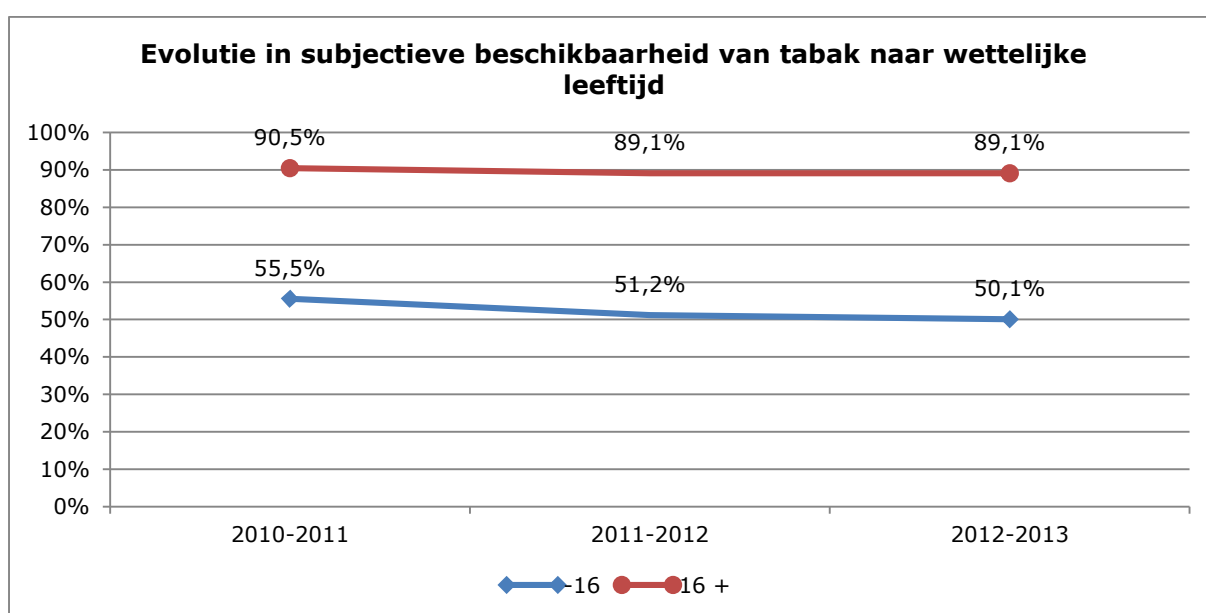
Hoewel de verkoop van tabak aan jongeren onder de 16 jaar verboden is, geeft 16,1% aan ooit te hebben gerookt. Iets meer dan de helft, 9,1%, rookte het laatste jaar. 4,3% van de jongeren onder de 16 jaar is een regelmatige roker. Het oitgebruik per leeftijd verdubbelt bijna per leeftijdsjaar.

Extract uit tabel 1a: prevalentie en frequentie van tabaksgebruik per wettelijke leeftijd					
	nooit	ooit	laatste jaar	occasioneel	regelmatig
min 16	83,9%	16,1%	9,1%	4,7%	4,3%
16 plus	50,3%	49,7%	34,5%	15,2%	19,3%

prevalentie van tabak per leeftijd				
	nooit	ooit	occasioneel	regelmatig
12 jaar	95,3%	4,7%	1,1%	0,8%
13 jaar	91,2%	8,8%	1,8%	1,2%
14 jaar	83,2%	16,8%	5,2%	4,6%
15 jaar	69,9%	30,1%	9,6%	9,5%

Subjectieve beschikbaarheid van tabak

50,1% van de jongeren onder de 16 jaar zegt gemakkelijk aan tabak te kunnen geraken. 33,8% zegt niet aan tabak te kunnen geraken. Tijdens drie opeenvolgende schooljaren werd bevraagd of jongeren gemakkelijk aan tabak kunnen geraken. Tijdens deze drie schooljaren is de subjectieve beschikbaarheid van tabak licht gedaald bij jongeren onder de 16 jaar.

3.1.5. Tabak in de leefwereld van jongeren

Gezien de gemiddelde beginleeftijd, is het niet verwonderlijk dat tabak deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 48,5% zegt minstens 1 vriend te hebben die rookt. Bij 15-16 jarigen heeft 84,8% minstens 1 vriend die rookt en bij 17-18 jarigen is dit 92,9%. Bij de oudere leerlingen kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan wel roken. Bij 17,8% van de 15-16-jarigen rookt meer dan de helft van de vriendenkring, bij 17-18-jarigen is dit 25,8%.

3.2. Alcohol

3.2.1. Inleiding

Alcohol is het enige genotsmiddel dat door de meerderheid van de jongeren ooit gebruikt wordt. 66,3% van alle leerlingen heeft ooit alcohol gedronken en 55,6% dronk ook het afgelopen jaar. Toch dronk 33,7% van alle jongeren nog nooit alcohol. Bij de 17-18-jarigen geeft 10,5% aan nooit alcohol te drinken.

De gemiddelde beginleeftijd voor alcohol is 14,0 jaar³. 11,4% van deze groep was jonger dan het gemiddelde van 14 jaar toen ze voor het eerst alcohol dronken. In vergelijking met de beginleeftijden van tabak, zijn er minder leerlingen die al 16 jaar of ouder waren bij hun eerste glas.⁴ 42,3% van de 12-14-jarigen heeft ooit al eens alcohol gedronken. Aan het einde van het secundaire onderwijs heeft de meerderheid van de leerlingen ooit alcohol gedronken (89,5% van de 17-18-jarigen). De helft (51,0%) van de leerlingen dronk alcohol in de maand voor de bevraging.

Extractie uit tabel 2a: prevalentie en frequentie van alcohol (alle leerlingen)				
Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
33,7%	66,3%	55,6%	38,8%	16,8%

Bier is de vaakst gekozen drank bij jongeren. 55,4% van de jongeren heeft ooit bier gedronken tegenover 49,7% die ooit wijn en 45,7% die ooit sterkedrank heeft gedronken. Bier wordt ook vaker regelmatig gedronken dan wijn of sterkedrank: 12,4% van de jongeren drinkt regelmatig bier, terwijl wijn net als andere soorten alcohol door minder dan 4% van de jongeren regelmatig wordt gedronken.

Van alle jongeren was 35,1% ooit al eens dronken en heeft 19,1% ooit aan bingedrinken gedaan⁵. Regelmatig dronken zijn of bingedrinken komt beperkt voor.

3.2.2. Analyse van de prevalentie van alcoholgebruik naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

Leeftijd

Terwijl iets minder dan de helft van de 12-14-jarigen ooit al eens alcohol heeft gedronken (42,3%), stijgt dit bij 15-16-jarigen tot de overgrote meerderheid (81,0%). Bij de 17-18-jarigen heeft 89,5% ooit alcohol gedronken en dronk 82,4% in de maand voor de bevraging. 51,9% dronk tijdens deze maand op 1 tot 5 gelegenheden alcohol en 30,5% dronk op meer dan 5 gelegenheden alcohol. 40,6% van de 17-18-jarigen drinkt regelmatig alcohol. Het dagelijks gebruik van alcohol komt beperkt voor: 1,3% geeft aan dagelijks alcohol te drinken.

³ Berekend op de gemiddelde beginleeftijden van 17-18 jarigen

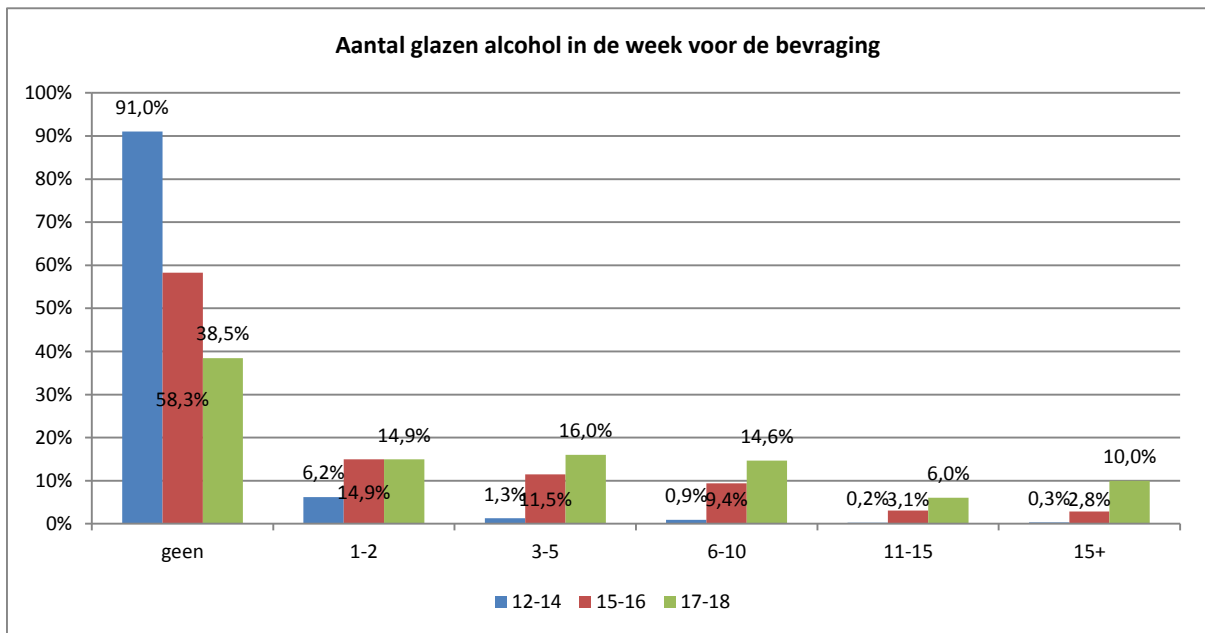
⁴ 28,1% van de 17-18 jarigen rookte voor het eerst tabak op 16 jaar of ouder

⁵ Definitie bingedrinken: het binnen een tijdspanne van 2 uur 4 à 6 glazen alcohol drinken, met de bedoeling om dronken te worden

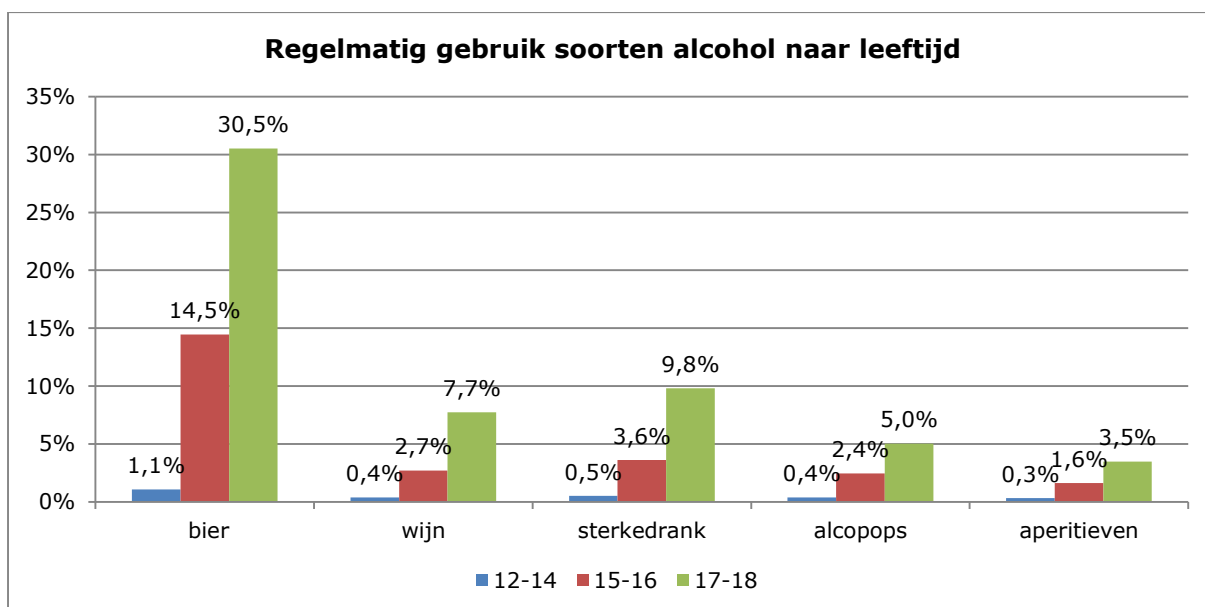
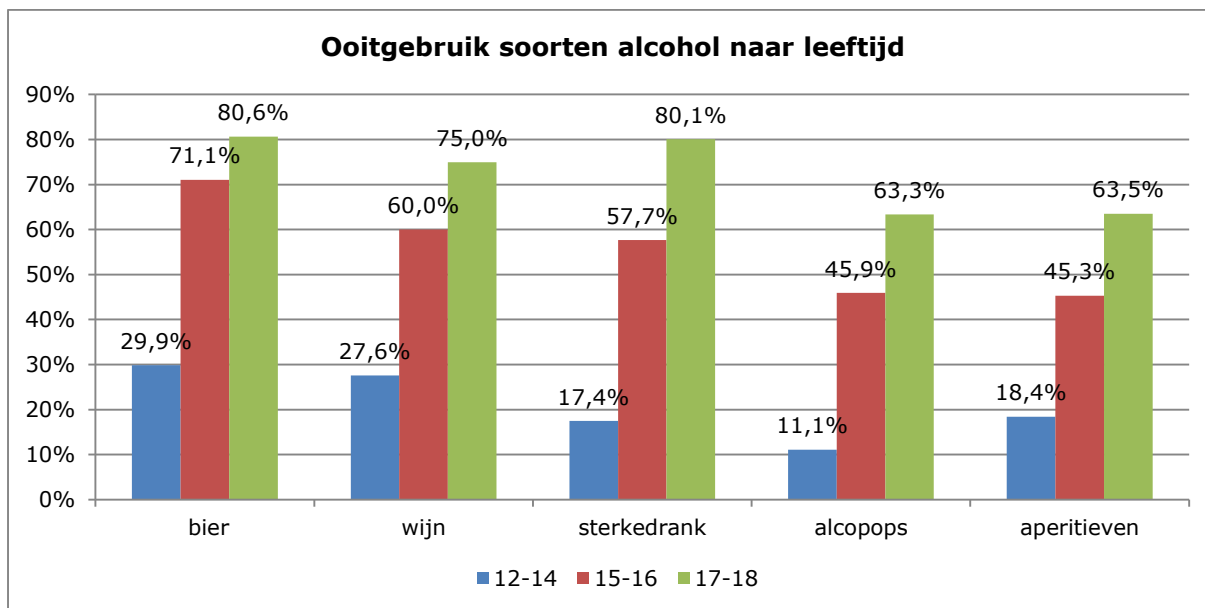
Extractie uit tabel 2a: prevalentie en frequentie van alcohol naar leeftijd

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
12-14	57,7%	42,3%	25,3%	23,0%	2,2%
15-16	19,0%	81,0%	73,6%	54,7%	18,9%
17-18	10,5%	89,5%	85,5%	44,9%	40,6%

Terwijl de overgrote meerderheid, 91,0%, van de 12-14-jarigen geen alcohol dronk in de week voor de bevraging, daalt dit tot 38,5% bij 17-18-jarigen. Bij de twee oudere groepen zien we naast een stijging van het aantal jongeren dat alcohol had gedronken in de week voordien, ook een stijging in het aantal glazen dat gedronken werd. Bij de 15-16-jarigen dronk 26,8% meer dan 2 glazen alcohol in die week en bij de 17-18 jarigen is dit 46,6%. 10,0% van de 17-18-jarigen gaf zelfs aan meer dan 15 glazen alcohol te hebben gedronken in de week voor de bevraging.

In de jongste leeftijdscategorie hebben jongeren vooral ooit bier (29,9%) of wijn (27,6%) gedronken. Bij de oudere leerlingen komt daar ook sterkedrank bij. Bier blijft wel de drank dat het vaakst regelmatig wordt gedronken door jongeren. 7,7% van de 17-18-jarigen drinkt ook regelmatig wijn en 9,8% drinkt regelmatig sterkedrank.

Ook de prevalentie van dronkenschap en bingedrinken stijgt naarmate jongeren ouder worden. Van alle 12-14-jarigen was 8,9% ooit dronken. Bij 15-16-jarigen stijgt dit tot 44,4% (waarvan 32,8% nog het laatste jaar) en bij 17-18-jarigen tot 69,8% (waarvan 53,3% nog het laatste jaar). Evengoed zegt 16,5% van de 17-18-jarigen ooit wel dronken te zijn geweest, maar niet meer in het afgelopen jaar. De cijfers van bingedrinken zijn lager dan de cijfers van dronkenschap: 2,9% van de 12-14-jarigen deed ooit aan bingedrinken, net als 24,9% van de 15-16-jarigen en 40,1% van de 17-18-jarigen. De overgrote meerderheid 17-18-jarigen hield het op minder dan maandelijks bingedrinken. Bij de oudste leerlingen is 1 op 20 regelmatig dronken en doet 13,1% minstens 1 keer per maand aan bingedrinken.

Extract uit tabel 2q: prevalentie en frequentie van dronkenschap (alle leerlingen)		
	Ooit	Laatste jaar
12-14	8,9%	4,0%
15-16	44,4%	32,8%
17-18	69,8%	53,3%

Jongens-meisjes

In de voorbije synthesesrapporten werd geen verschil naar prevalentie in alcoholgebruik tussen jongens en meisjes gevonden. Voor dit schooljaar is het verschil tussen jongens en meisjes groter. Jongens en meisjes verschillen wel duidelijk naar de frequentie waarmee alcohol wordt gedronken: 20,9% van de jongens geven aan regelmatig alcohol te drinken tegenover 12,5% van de meisjes.

Ook dronken meer jongens een hoger aantal glazen in de week voor de bevraging dan meisjes: 17,1% van de jongens dronk meer dan 5 glazen in de week vooraf, terwijl dit bij meisjes 8,8% bedraagt. Meer jongens dan meisjes geven aan het voorbije jaar dronken te zijn geweest (28,4% jongens tegenover 21,9% meisjes) of ooit aan bingedrinken te hebben gedaan (22,8% jongens tegenover 15,3% meisjes).

Extractie uit tabel 3a: prevalentie en frequentie van alcohol naar geslacht					
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
Jongens	31,4%	68,6%	57,3%	36,4%	20,9%
Meisjes	36,1%	63,9%	53,8%	41,3%	12,5%

Onderwijsvormen

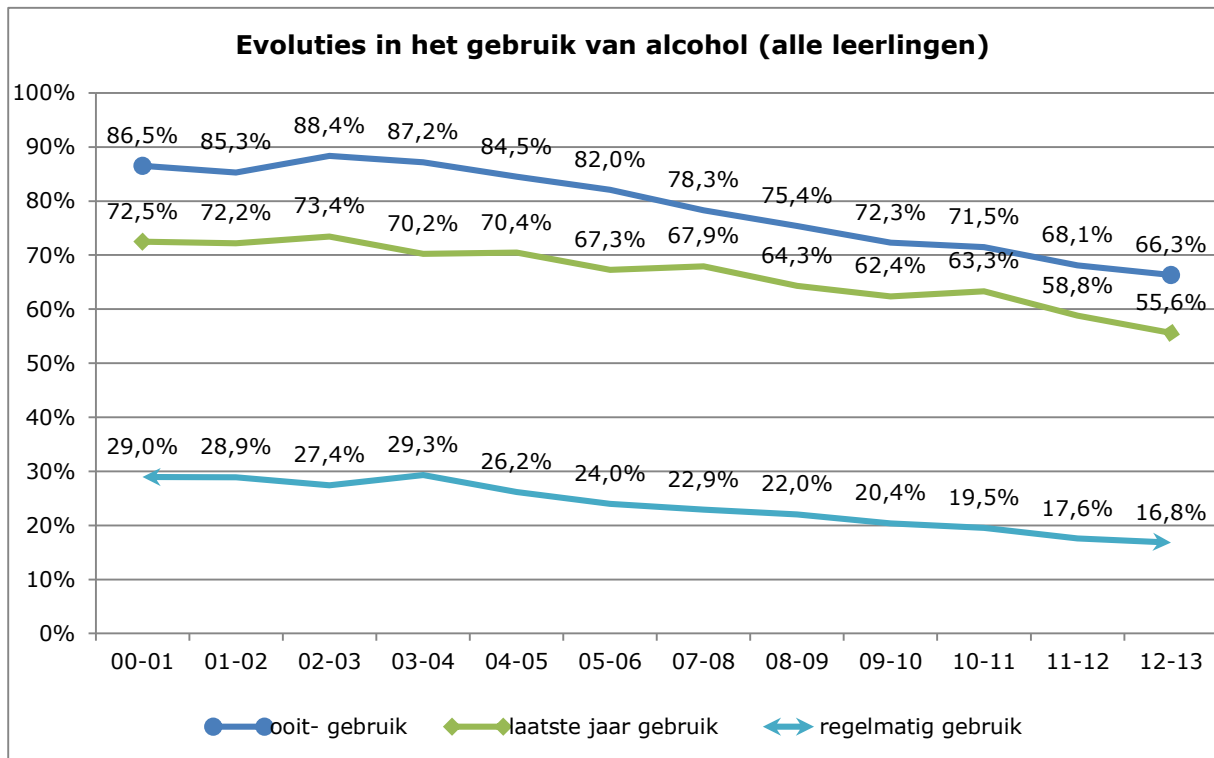
Bij jongeren in de middenschool geven meer jongeren uit de B-stroom aan ooit al eens alcohol te hebben gedronken (43,3%) dan jongeren uit de A-stroom. De verschillen naar laatstejaarsgebruik zijn dan weer kleiner.

Tussen de onderwijsvormen voor de tweede en derde graad liggen de significante verschillen niet zozeer in de prevalentie van het alcoholgebruik, maar wel in de frequentie van alcohol drinken. In het ASO is er een kleinere groep regelmatige drinkers (20,1%) dan in het TSO (28,7%) en het BSO (27,3%). Minder jongeren uit het ASO geven aan ooit dronken te zijn geweest (42,5%) dan jongeren uit het TSO (53,1%) en BSO (57,5%). Dit vertaalt zich in mindere mate naar verschillen in het aantal glazen alcohol dat werd gedronken in de week voor de bevraging dan wat men zou verwachten op basis van de verschillen in het regelmatig alcohol gebruik.

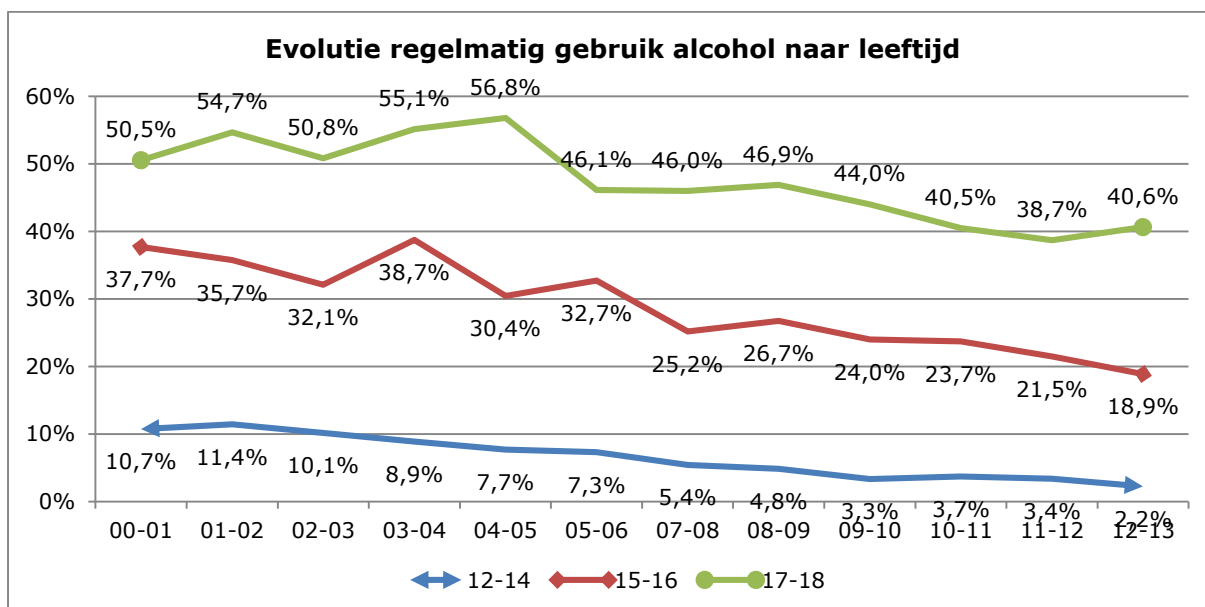
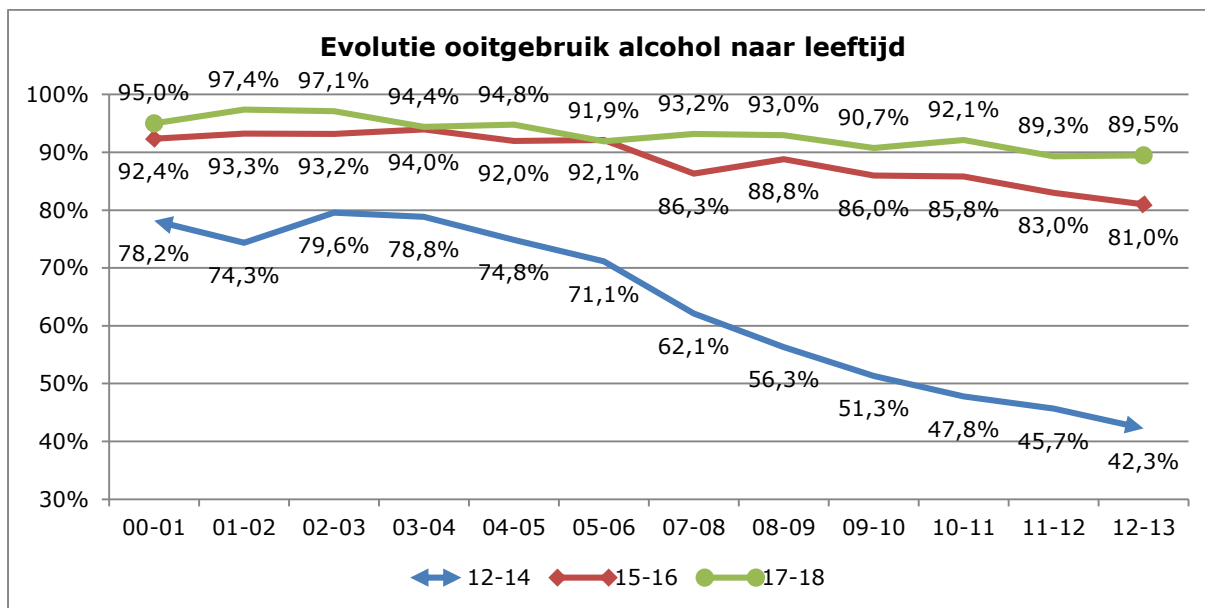
Extractie uit tabel 3a: prevalentie en frequentie van alcohol naar onderwijsvorm					
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
A-stroom	65,4%	34,6%	18,4%	17,2%	1,2%
B-stroom	56,7%	43,3%	22,0%	18,9%	3,1%
ASO	20,2%	79,8%	72,2%	52,2%	20,1%
TSO	16,0%	84,0%	76,8%	48,1%	28,7%
BSO	17,6%	82,4%	74,5%	47,2%	27,3%

3.2.3. Evoluties in de prevalentie en frequentie van alcoholgebruik

De laatste tien jaar daalde zowel het ooitgebruik als het laatstejaars- en regelmatig gebruik. Ook voor dit schooljaar ligt met 16,8% regelmatige gebruikers het percentage lager dan het jaar voorheen. Dit is bijna een halvering van de 29,0% regelmatige drinkers dat in 2000-2001 werd opgemeten.

De sterke daling in het ooitgebruik en het laatstejaarsgebruik is volledig toe te wijzen aan een sterke daling van het alcoholgebruik bij de jongste leerlingen. De cijfers wijzen erop dat meer en meer jongeren hun eerste glas alcohol pas op latere leeftijd drinken. Terwijl in het schooljaar 2000/2001 nog 81,0% van de jongeren onder de 16 jaar ooit al eens een glas alcohol hadden gedronken, is er sindsdien een continue daling. Ook dit bevragingsjaar wordt er opnieuw een lager cijfer genoteerd (51,6%).

3.2.4. Motieven om al dan niet alcohol te drinken

De meeste leerlingen die nooit alcohol hebben gedronken, zeggen dit niet te doen omdat men alcohol niet nodig heeft (76,2%), alcohol ongezond vindt (52,2%) en omdat men alcohol gevaarlijk vindt (48,7%).

Onder de leerlingen die nooit alcohol hebben gedronken, geven jongens vaker aan dit niet te doen omdat ze sportief zijn (43,3%) dan meisjes (21,1%). Jongeren uit het ASO en TSO geven vaker aan geen alcohol te drinken omdat ze het niet nodig hebben dan jongeren uit het BSO (respectievelijk 77,1%, 74,6% en 59,1%). In dalende volgorde drinken meer jongeren uit het ASO geen alcohol uit overtuiging (28,4%) dan in het TSO (18,9%), dan in het BSO (12,7%) of omdat het voor hun leeftijd verboden is (respectievelijk 22,6%, 16,2% en 9,9%).

De meest vermelde motieven om alcohol te drinken zijn met stip voor de gezelligheid met vrienden (73,1%) en omdat men er zin in had (56,5%).

12 tot 14% van alle jongeren geeft aan alcohol te drinken om zich goed te voelen, om hun zorgen te vergeten of om dronken te worden. Nog eens 8% drinkt tegen de verveling of om zich zelfzekerder te voelen. Deze motieven kunnen wijzen op een verhoogd risicogedrag.

Meer jongens dan meisjes geven aan dat ze alcohol drinken uit verveling (respectievelijk 9,7% en 6,3%) en of om dronken te worden (15,3% en 9,8%). Meer meisjes geven dan weer aan alcohol te drinken om hun zorgen te vergeten (respectievelijk 14,8% en 9,4%). Tussen jongeren uit het ASO, TSO en BSO is er een trapsgewijze stijging van het aantal jongeren dat alcohol drinken om te kunnen slapen (respectievelijk 2,4%, 6,0% en 8,7%). Hetzelfde geldt voor alcohol drinken om de verveling tegen te gaan (5,9%, 8,9% en 12,9%) en om hun zorgen te vergeten (10,1%, 13,8% en 18,0%).

3.2.5. Negatieve ervaringen na het drinken van alcohol

Bijna de helft van de jongeren die het laatste jaar alcohol dronken, had een slechte ervaring gehad na het drinken van alcohol. Voor de meesten bleef dit beperkt tot misselijk worden. 48,3% van alle jongeren die het afgelopen jaar alcohol dronken, werden hierdoor misselijk. Dat teveel alcohol al eens kan leiden tot een ruzie of een gevecht, ondervond 12,4% van de laatstejaarsgebruikers. 7,8% van de jongeren had al eens seks waar men achteraf spijt van had. 6,8% beschadigde al eens eigendommen onder de invloed van alcohol. In de problemen komen op school of met de politie ten gevolge van alcohol bleef beperkt.

Doordat meer jongens regelmatig drinken, ervaren ze ook meer negatieve ervaringen na het drinken dan meisjes. In het bijzonder kwamen meer jongens in de problemen met de politie (4,8% tegenover 1,7%), beschadigden ze eigendommen (9,9% tegenover 3,3%) en waren ze vaker betrokken bij een ruzie of gevecht (16,7% tegenover 7,9%). Het verschil verkleint wel indien men rekening houdt met de frequentie van het alcoholgebruik van de jongeren.

9,3% van de jongeren uit het ASO geven aan minstens 1 keer betrokken te zijn geraakt in een ruzie of gevecht na het drinken van alcohol, tegenover 13,5% van de jongeren in het TSO en 19,3% van de jongeren in het BSO.

3.2.6. Alcohol in de leefwereld van jongeren

Gezien de gemiddelde beginleeftijd, is het niet verwonderlijk dat alcohol deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 58,4% heeft minstens 1 vriend die alcohol drinkt. Bij de oudere leerlingen heeft de overgrote meerderheid minstens 1 vriend die alcohol drinkt en kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan drinken. De ruime meerderheid heeft een vriendengroep waar meer dan de helft van alle vrienden alcohol drinkt (62,7% bij 15-16 jarigen en 80,3% bij 17-18 jarigen). 16,9% van de 15-16-jarigen en 29,1% van de 17-18-jarigen heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vriendenkring minstens 1 keer per maand dronken is.

3.2.7. Analyses naar wetgeving en richtlijnen voor alcoholgebruik bij minderjarigen

Prevalentie en frequentie

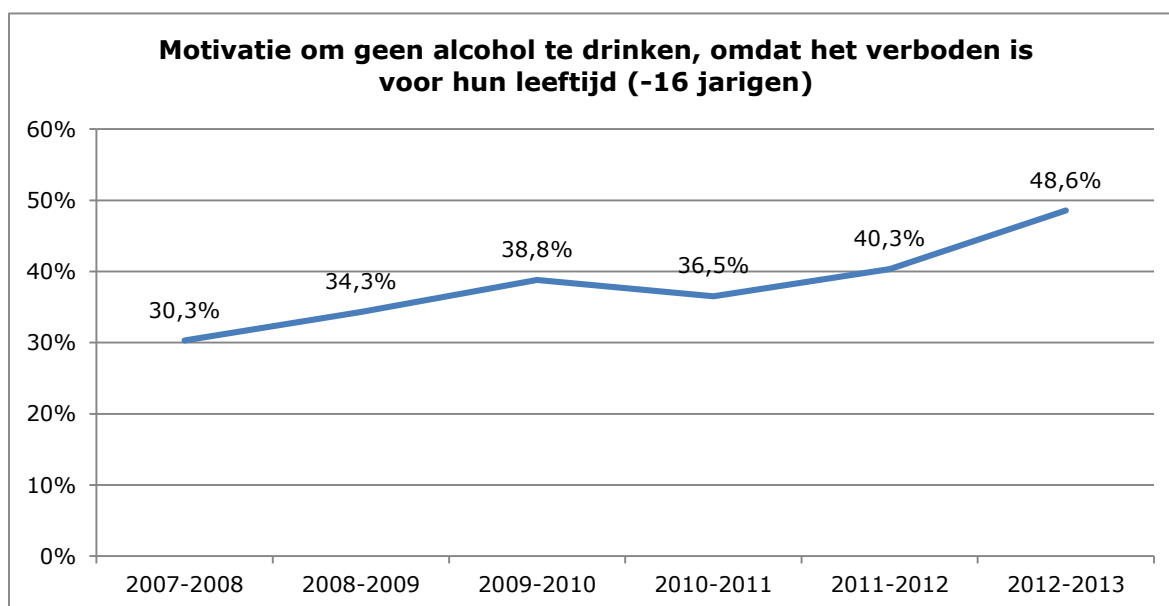
De VAD-richtlijn voor alcoholgebruik onder de 16 jaar is, conform de wetgeving, geen alcoholgebruik. Toch heeft 48,4% van de min-16-jarigen ooit alcohol gedronken en dronk 36,5% het laatste jaar.

Extractie uit tabel 2a: prevalentie en frequentie van alcohol naar wettelijke leeftijd					
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
Min 16	48,4%	51,6%	36,5%	31,7%	4,9%
16 en ouder	12,1%	87,9%	83,6%	49,2%	34,3%

De grootste stijging in het ooitgebruik is te zien tussen 13 en 14 jaar. Het regelmatig gebruik van alcohol duikt vooral bij 15-jarigen voor het eerst op.

prevalentie van alcohol per leeftijd					
	nooit	ooit	laatste jaar	occasioneel	regelmatig
12 jaar	76,4%	23,6%	9,5%	8,5%	1,0%
13 jaar	62,6%	37,4%	19,1%	18,1%	1,1%
14 jaar	39,9%	60,1%	42,5%	38,2%	4,3%
15 jaar	23,9%	76,1%	66,1%	54,3%	11,7%
16 jaar	14,3%	85,7%	80,9%	55,1%	25,7%

Van de jongeren onder de 16 jaar die geen alcohol drinken, geeft 48,6% aan dit niet te doen omdat alcohol nog verboden is voor hen. Sinds het schooljaar 2007/2008 is er een stijgend aantal jongeren onder de 16 jaar die deze reden aangeven als motivatie om geen alcohol te drinken.

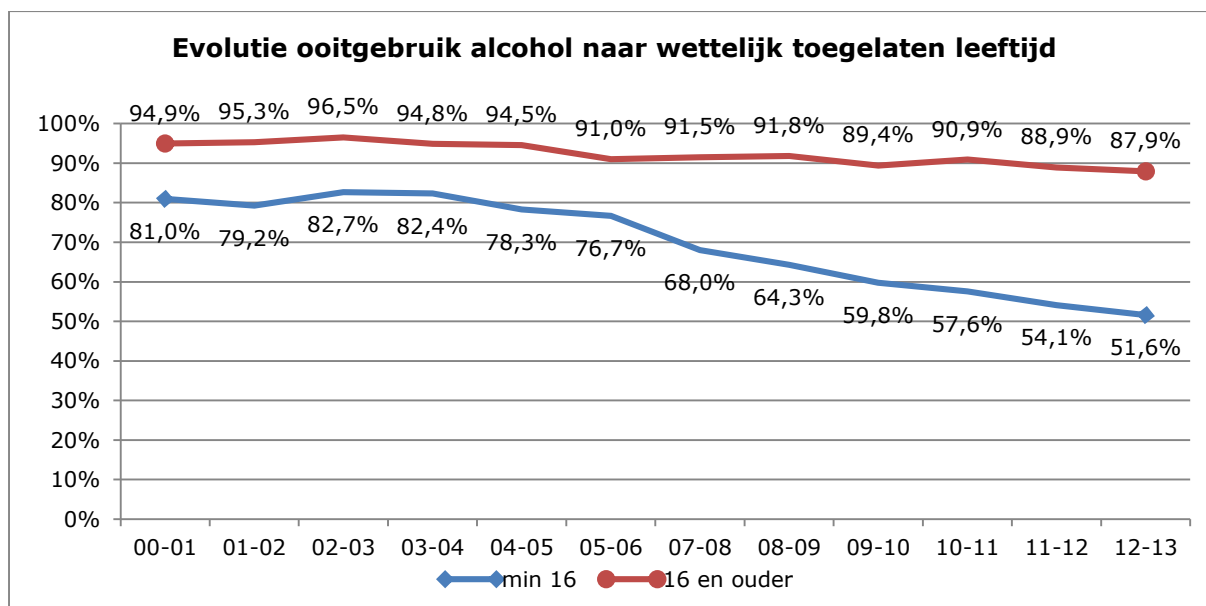
De VAD-richtlijn voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar stelt dat jongeren slechts op maximum 2 gelegenheden per week alcohol mogen drinken en dat men per gelegenheid niet meer dan 2 (1 à 2

voor meisjes) standaardglazen⁶ alcohol mag drinken. Dit mag ook geen wekelijkse gewoonte zijn. In onze steekproef geeft 34,3% van de jongeren van 16 jaar en ouder aan elke week alcohol te drinken. 31,5% dronk in de week voor de bevraging meer dan 4 glazen alcohol.

Bijkomend is het voor 16- en 17-jarigen bij wet enkel toegelaten bier en wijn te drinken. Toch dronk 42,8% van alle minderjarige jongeren ooit al eens sterkedrank en dronk 31,0% het laatste jaar sterkedrank. Bij jongeren tussen 12-14 jaar is sterkedrank minder courant: 32,4% van de jongeren die het laatste jaar alcohol dronken, dronken in datzelfde jaar sterkedrank. Bij 15-16-jarigen stijgt dit tot 58,4% en bij 17-jarigen tot 77,0%. Wel wordt sterkedrank hoofdzakelijk occasioneel gedronken: respectievelijk 1,9%, 4,7% en 9,7% van de jongeren die het laatste jaar alcohol dronken, drinken regelmatig sterkedrank.

Evoluties binnen prevalentie

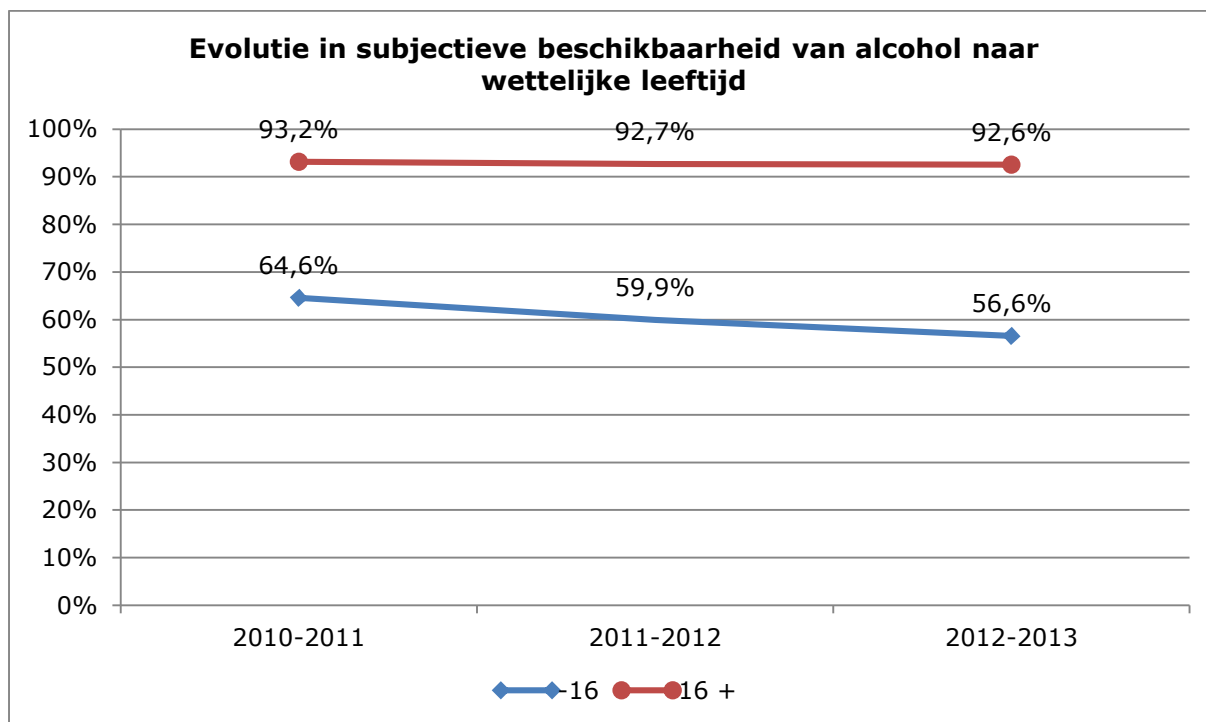
Sinds het schooljaar 2003/2004 is er een sterke daling van het aantal jongeren onder de 16 jaar die ooit al eens alcohol hebben gedronken. Terwijl bij de eerste meting de grote meerderheid al eens alcohol had gedronken, is dit voor het schooljaar 2012/2013 gedaald tot 51,6%.

⁶ Een standaardglas bevat 10 gram alcohol. Het volume van een standaardglas wordt bepaald door het volume procent van de desbetreffende drank.

Beschikbaarheid van alcohol

56,6% van de jongeren onder de 16 jaar zegt gemakkelijk aan alcohol te kunnen geraken. 27,8% zegt resoluut niet aan alcohol te kunnen geraken. Gezien de huidige wetgeving, is dit een laag cijfer. Toch is er wel een daling merkbaar in de subjectieve beschikbaarheid van alcohol. In het schooljaar 2010/2011 zei 64,6% van de jongeren onder de 16 jaar gemakkelijk aan alcohol te kunnen geraken, in 2012/2013 is dit 56,6%.

3.3. Medicatie

In de enquête werd het gebruik van drie psychoactieve medicijnen bevraagd, namelijk slaap- en kalmeringsmiddelen, ADHD-medicatie en opwekmiddelen. Van deze drie werden slaap- en kalmeringsmiddelen het vaakst door leerlingen gebruikt: 11,5% van alle leerlingen gebruikte ooit deze medicatie, tegenover 7,8% die ooit ADHD-medicatie nam en 2,9% die ooit opwekmiddelen innam.

Extractie uit tabel 3a, 3b en 3c: prevalentie van psychoactieve medicatie (alle leerlingen)						
	Slaap- en kalmeringsmiddelen		ADHD-medicatie		Opwekmiddelen	
	Ooit	Laatste Jaar	Ooit	Laatste Jaar	Ooit	Laatste Jaar
12-14	9,4%	3,9%	6,4%	4,3%	2,0%	0,8%
15-16	11,9%	4,8%	8,8%	5,8%	3,6%	1,3%
17-18	14,8%	5,3%	8,9%	4,4%	3,7%	1,6%
Jongens	9,2%	3,3%	11,2%	7,1%	2,9%	0,9%
Meisjes	14,0%	5,8%	4,3%	2,4%	2,9%	1,4%
A-stroom	8,9%	4,0%	4,9%	3,0%	1,7%	0,7%
B-stroom	7,5%	3,4%	11,3%	8,2%	2,5%	0,7%
ASO	12,0%	3,8%	5,4%	3,4%	2,2%	1,0%
TSO	12,9%	4,7%	10,4%	7,0%	3,9%	1,2%
BSO	14,9%	7,0%	12,9%	6,7%	5,1%	2,4%
Totaal	11,5%	4,5%	7,8%	4,8%	2,9%	1,2%

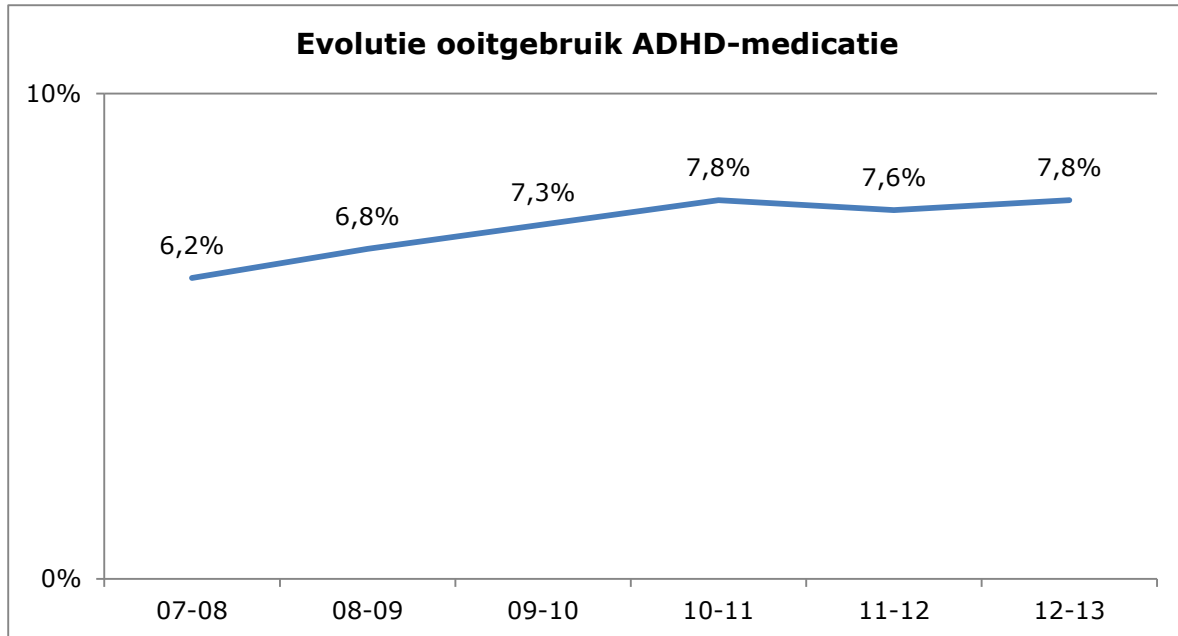
3.3.1. Analyses van de prevalentie van psychoactieve medicatie naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

In beperkte mate neemt het gebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen toe bij oudere leerlingen. De evolutie blijft echter beperkt. Meisjes hebben iets vaker ooit slaap- of kalmeringsmiddelen gebruikt, terwijl jongens vaker ooit ADHD-medicatie hebben genomen. Vooral in de A-stroom en het ASO werd ADHD-medicatie door minder leerlingen gebruikt.

3.3.2. Evoluties in adhd-medicatie⁷

Het ooitgebruik van ADHD-medicatie nam tussen 2007/2008 en 2012/2013 licht toe van 6,2% tot 7,8%⁸.

⁷ Enkel de evolutie in het gebruik van ADHD-medicatie wordt besproken. Door wijzigingen in de vraagstelling rond slaap- en kalmeringsmiddelen, kunnen evoluties niet weergegeven worden. Gezien hun lage frequentie worden opwekmiddelen niet nader besproken.

⁸ Gezien de lagere frequenties, moet men mogelijke trends voorzichtig interpreteren.

3.4. Cannabis

3.4.1. Inleiding

Cannabis is en blijft de meest 'populaire' onder de illegale drugs: 17,3% van alle leerlingen heeft ooit cannabis geprobeerd, tegenover 3,7% die ooit een andere illegale drug dan cannabis heeft geprobeerd. De gemiddelde beginleeftijd voor cannabis is 15,4 jaar. De piekmomenten voor een eerste joint zijn 15 en 16 jaar (tezamen 60,2% van de ooitgebruikers).

Het voorbije jaar gebruikte 10,5% cannabis. Cannabis wordt hoofdzakelijk occasioneel gebruikt: 8,2% van de jongeren gebruikt occasioneel cannabis en 2,4% gebruikt regelmatig.

In totaal gaf 8,5% van de jongeren aan cannabis in de maand voor de bevraging te hebben gebruikt. Van deze jongeren had een derde geen cannabis gebruikt in de week voor de bevraging, een derde had enkel in het weekend gebruikt en nog eens een derde had zowel in het weekend als tijdens weekdays cannabis gebruikt. 4% van de jongeren gebruikte cannabis op meer dan 2 gelegenheden tijdens de laatste maand.

Extractie uit Tabel 4a: prevalentie en frequentie van cannabisgebruik (alle leerlingen)

Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
82,7%	17,3%	10,5%	8,2%	2,4%

3.4.2. Analyses van de prevalentie en frequentie van cannabisgebruik naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

Leeftijd

Bij 12-14-jarigen is het ooitgebruik van cannabis nog uitzonderlijk (3,0%), maar bij 15-16-jarigen heeft 21,2% en bij 17-18-jarigen heeft 38,1% ooit cannabis gebruikt. Het laatstejaarsgebruik ligt beduidend lager (13,7% van de 15-16-jarigen en 22,3% van de 17-18-jarigen), wat erop wijst dat bij een deel van de jongeren het cannabisgebruik experimenteel is.

Extractie uit Tabel 4a: prevalentie en frequentie van cannabisgebruik naar leeftijd

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
12-14	97,0%	3,0%	1,7%	1,2%	0,5%
15-16	78,8%	21,2%	13,7%	11,4%	2,3%
17-18	61,9%	38,1%	22,3%	16,4%	5,9%

Jongens-meisjes

Meer jongens dan meisjes hebben ooit (21,0% tegenover 13,6%) en het laatste jaar (13,9% tegenover 7,1%) cannabis gebruikt. Er zijn ook meer jongens die regelmatige gebruikers zijn (3,8%) dan meisjes (0,9%).

Extractie uit Tabel 4a: prevalentie en frequentie van cannabisgebruik naar geslacht

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
Jongens	79,0%	21,0%	13,9%	10,0%	3,8%
Meisjes	86,4%	13,6%	7,1%	6,2%	0,9%

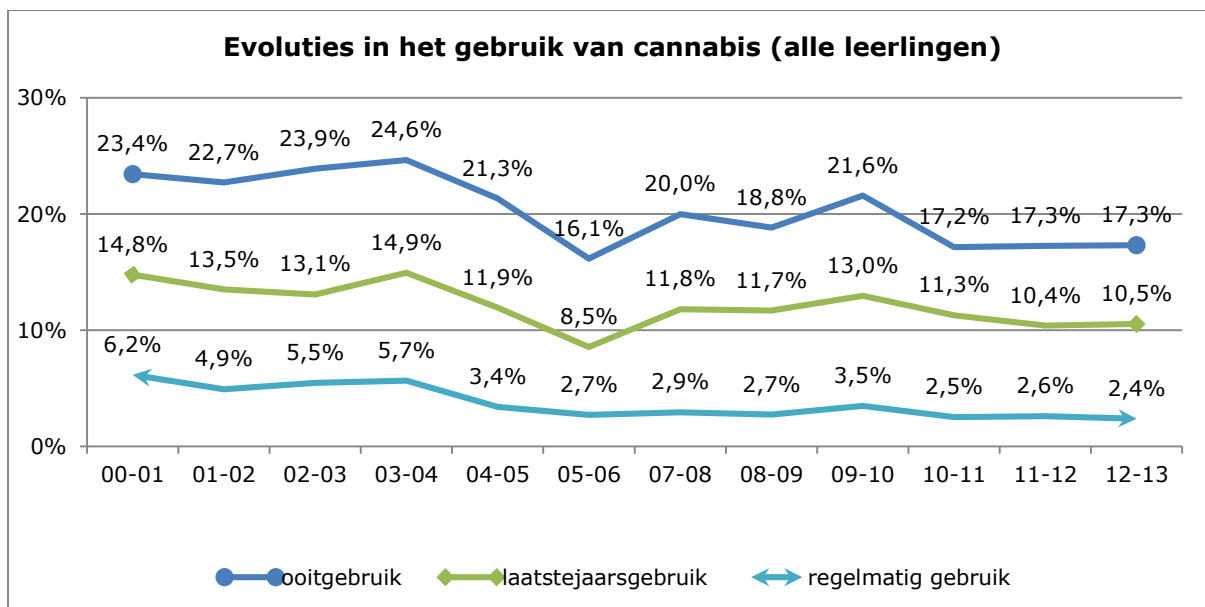
Onderwijsvormen

Meer leerlingen uit het TSO en BSO hebben ooit cannabis gebruikt (respectievelijk 26,4% en 30,8%) dan leerlingen uit het ASO (20,6%). In het BSO is 6,1% van de leerlingen een regelmatige cannabisgebruiker, in het TSO 3,4% en in het ASO 1,8%. Kijken we enkel naar de laatstemaandgebruikers, dan geven meer jongeren in het BSO aan in de 7 dagen voor de bevraging cannabis te hebben gebruikt (75,7%) dan leerlingen uit het TSO en ASO (61,9% en 56,7%), dit voornamelijk door het hoger aantal jongeren die aangeven zowel in de week als tijdens het weekend voordien cannabis te hebben gebruikt.

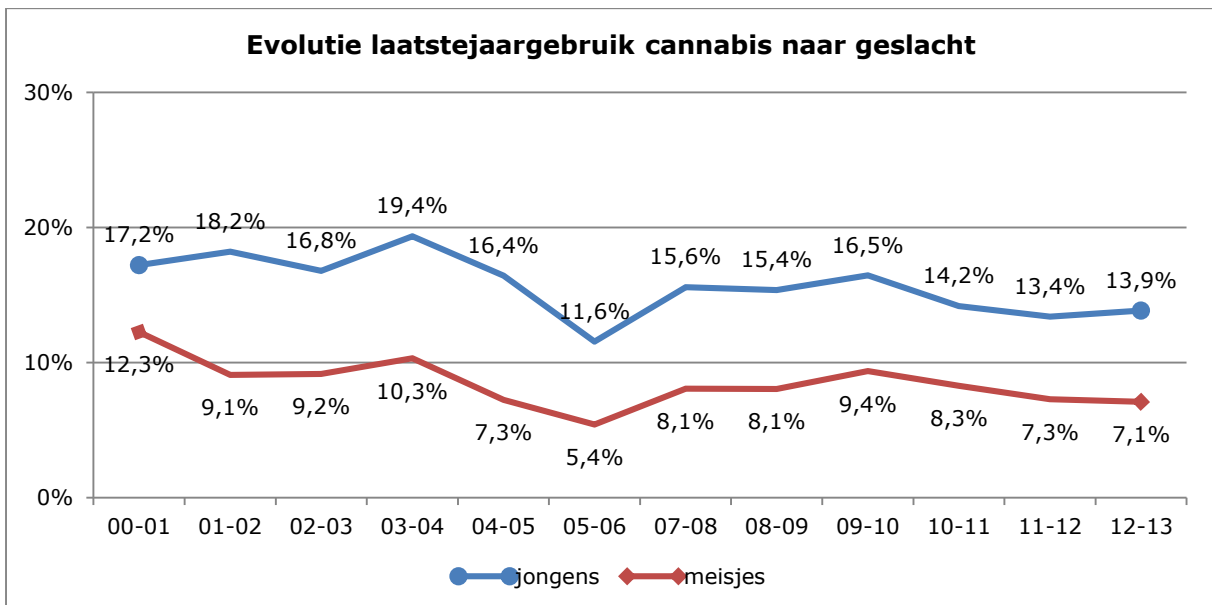
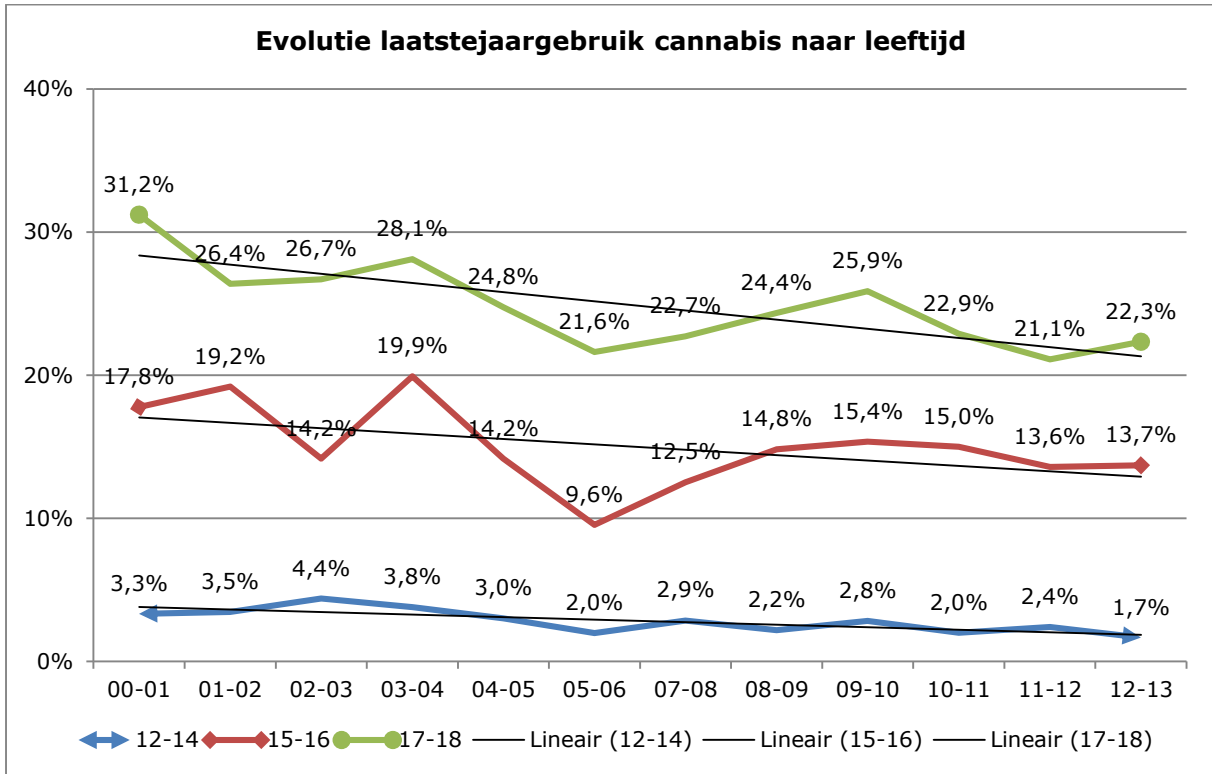
	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Occasioneel	Regelmatig
A-stroom	98,0%	2,0%	1,0%	0,7%	0,4%
B-stroom	94,6%	5,4%	2,4%	1,0%	1,4%
ASO	79,4%	20,6%	13,0%	11,2%	1,8%
TSO	73,6%	26,4%	16,9%	13,5%	3,4%
BSO	69,2%	30,8%	17,3%	11,1%	6,1%

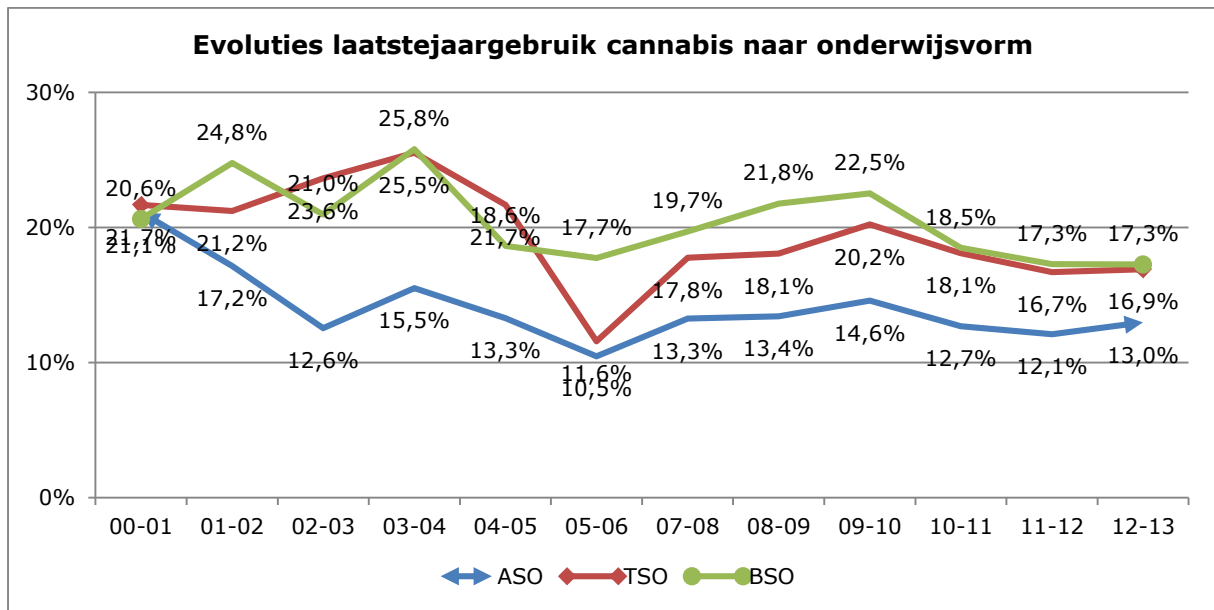
3.4.3. Evoluties in de prevalentie en frequentie van cannabisgebruik

De cijfers voor dit jaar liggen in lijn met vorig jaar en bevestigen een daling van het ooitgebruik en laatstejaarsgebruik. Het regelmatig gebruik ligt voor het derde jaar op rij opnieuw rond de 2,5%.

Bij de resultaten opgesplitst naar leeftijdscategorie wordt de op- en neergaande tendensen in het laatstejaarsgebruik nog duidelijker, vooral bij de twee oudste leeftijdsgroepen. Toch, wanneer we de lineaire trend berekenen op de grafiek, kan men een lichte daling bemerken ten opzichte van de eerste metingen. Wel kunnen we niet spreken van een continue daling zoals we zien in de evoluties van andere genotsmiddelen.

3.4.4. Motivaties om al dan niet cannabis te gebruiken

De meest aangehaalde motieven om geen cannabis te gebruiken, zijn omdat jongeren vinden dat ze het niet nodig hebben (80,5% van degene die nooit cannabis hebben gebruikt), omdat ze cannabis gevaarlijk vinden (72,9%) en omdat men het ongezond vindt (64,5%).

Net zoals bij alcohol, gebruiken jongens vaker dan meisjes geen cannabis omdat men sportief is (44,3% tegenover 21,9%). Daarnaast geven iets meer jongens aan geen cannabis te gebruiken omdat men schrik heeft om niet zonder te kunnen (31,7% versus 26,2%), omdat het duur is (35,9% versus 27,4%) of uit schrik voor de reactie van hun ouders (32,4% versus 26,8%). Meer meisjes dan jongens gaven dan weer aan geen cannabis te gebruiken omdat ze cannabis gebruiken gevaarlijk (76,6% versus 68,9%) en/of ongezond (67,3% versus 61,5%) vinden, het niet nodig hebben (83,9% versus 77,0%) of geen interesse hebben in de effecten (48,8% versus 42,5%).

Bij jongeren uit het BSO zijn er minder die aangeven geen cannabis te gebruiken omwille van de schadelijkheid van het product. 59,6% van de jongeren uit het BSO geven aan geen cannabis te gebruiken omdat het gevaarlijk is, tegenover 71,9% uit het ASO en 66,2% uit het TSO. Eveneens geeft 47,5% van de jongeren aan dat geen cannabis gebruiken omdat het ongezond is, tegenover 66,3% in het ASO en 58,6% in het TSO.

Motieven om cannabis te gebruiken, zijn voornamelijk voor de gezelligheid met vrienden (62,0%), om te ontspannen (51,3%) en uit nieuwsgierigheid (43,3%). Evenzeer zegt 40,1% van de ooitgebruikers cannabis te gebruiken om high te worden, 31,1% om zich goed te voelen, 19,9% om zorgen te vergeten, 16,1% om goed te kunnen slapen en 13,8% tegen de verveling.

Meer jongens dan meisjes geven aan cannabis te gebruiken om te ontspannen (57,8% versus 41,2%), voor de gezelligheid met vrienden (66,6% versus 54,9%), om zich goed te voelen (35,0% versus 25,1%) of om high te worden (46,2% versus 30,7%). Al heeft dit resultaat verband met de hogere frequentie van cannabisgebruik bij jongens. Het verschil verkleint indien men rekening houdt met het aantal regelmatige gebruikers.

3.4.5. Negatieve ervaringen na het gebruiken van illegale drugs⁹

Van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug hebben gebruikt, werd 29,4% hierdoor minstens 1 keer ziek. Verder raakte 8,0% betrokken in een ruzie of gevecht en had 4,7% seks waarvan men achteraf spijt had. Waar het in de problemen komen op school of met de politie bij alcohol nog zeer beperkt was, kwam 10,6% van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug gebruikten hierdoor in de problemen op school en kreeg 8,7% problemen met de politie. Er zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes of tussen jongeren uit verschillende onderwijsvormen qua negatieve ervaringen.

3.4.6. Cannabis in de leefwereld van jongeren

Subjectieve beschikbaarheid van cannabis

In totaal geven 29,3% van de jongeren aan gemakkelijk aan cannabis te geraken. Onder de 17-18-jarigen is dit 52,5%.

De vriendenkring

Iets meer dan helft (56,3%) van de 15-16-jarigen heeft minstens 1 vriend die cannabis gebruikt. Bij 17-18-jarigen is dit 67,1%. Het percentage jongeren waar meer dan de helft dan de vriendenkring cannabis gebruikt, is 5,2% (15-16-jarigen) en 8,0% (17-18-jarigen).

64,5% van alle leerlingen verwacht dat hun vrienden het proberen van cannabis zouden afkeuren en 29,3% verwacht geen reactie. Voor het gebruiken van cannabis verwacht men strengere reacties van vrienden: 77,4% verwacht een afkeuring.

Hoe ouder de leerlingen, hoe meer er onderscheid wordt gemaakt tussen het proberen van cannabis en het gebruiken van cannabis. Bij 12-14-jarigen zou 78,2% het proberen en 85,7% het gebruiken van cannabis afkeuren; bij 17-18-jarigen zou nog maar de helft (49,4%) het proberen van cannabis afkeuren, terwijl 66,4% het gebruiken van cannabis afkeurt.

Zowel voor proberen als gebruik, verwacht slechts een minderheid een goedkeuring van zijn vrienden, dit zowel bij de jongere als bij de oudere leerlingen. Het onderscheid wordt vooral gemaakt door het feit dat bij de oudere groepen meer leerlingen geen reactie verwachten van hun vrienden.

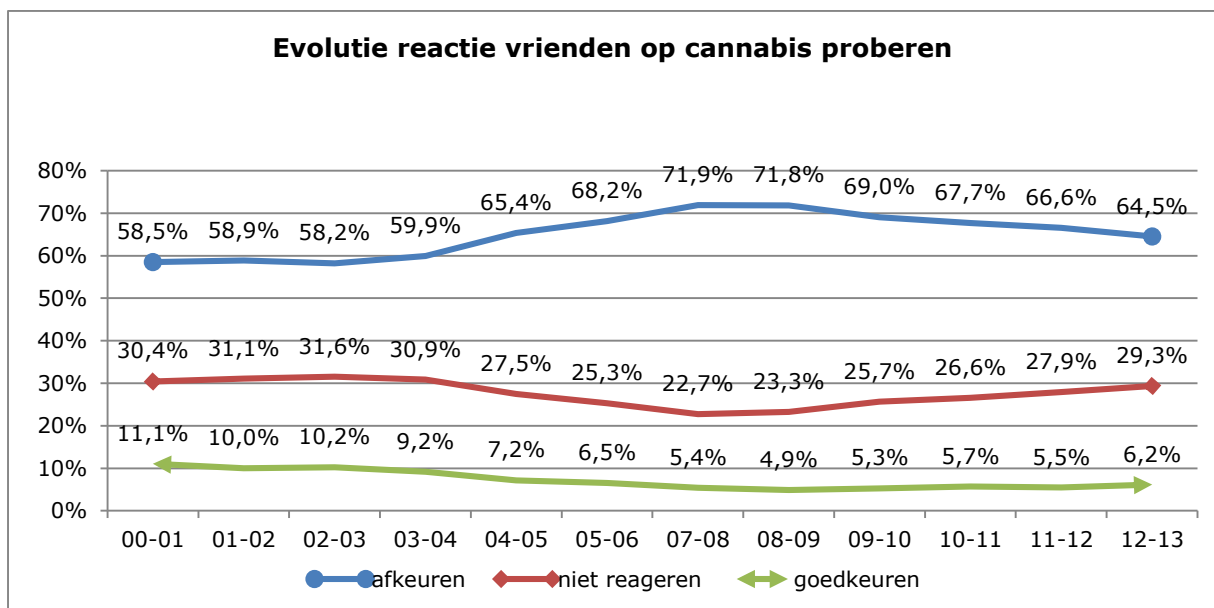
⁹ Hierbij zijn ook andere illegale drugs dan cannabis inbegrepen.

Tabel 10f: verwachte reactie van vrienden op het proberen of gebruiken van cannabis

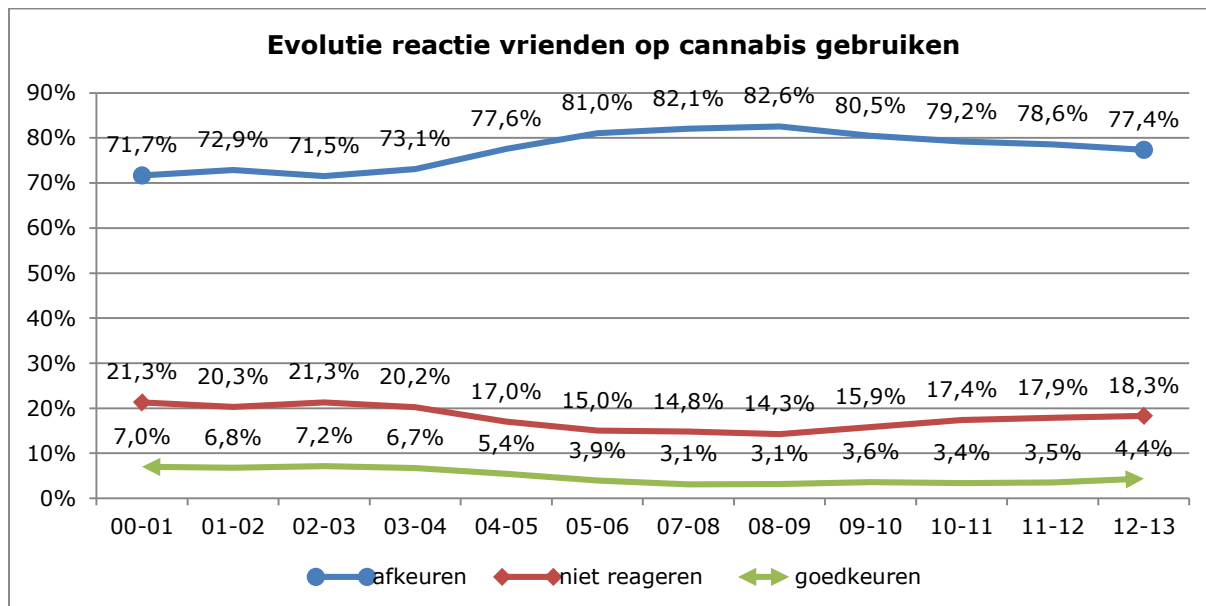
	Vrienden - proberen			Vrienden- gebruiken		
	Afkeuren	Niet reageren	Goedkeuren	Afkeuren	Niet reageren	Goedkeuren
12-14	78,2%	19,3%	2,4%	85,7%	12,5%	1,8%
15-16	57,6%	34,3%	8,2%	74,4%	20,0%	5,6%
17-18	49,4%	40,5%	10,2%	66,4%	26,3%	7,4%
Jongens	55,5%	35,9%	8,6%	69,0%	24,5%	6,5%
Meisjes	73,8%	22,6%	3,7%	86,0%	11,8%	2,1%
A-stroom	80,7%	17,4%	1,8%	87,9%	10,7%	1,4%
B-stroom	74,1%	20,3%	5,6%	78,0%	18,2%	3,8%
ASO	59,0%	33,2%	7,8%	78,6%	17,1%	4,3%
TSO	53,5%	38,5%	7,9%	69,8%	24,4%	5,8%
BSO	57,2%	34,0%	8,8%	66,0%	25,8%	8,2%
Totaal	64,5%	29,3%	6,2%	77,4%	18,3%	4,4%

Jongens verwachten minder vaak een afkeuring van vrienden dan meisjes, dit zowel voor het proberen als voor het gebruiken van cannabis. In het BSO wordt minder onderscheid gemaakt tussen het proberen en het gebruiken van cannabis dan bij de andere onderwijsvormen.

Tussen de schooljaren 2003/2004 en 2008/2009 steeg het aantal jongeren dat verwachtte dat hun vrienden het 1 of meerdere keren proberen van cannabis zou afkeuren. Sindsdien is dit aantal terug aan het dalen. Dit betekent niet dat jongeren het proberen expliciet zouden goedkeuren (sinds schooljaar 2004/2005 daalt dit cijfer), maar dat jongeren vaker verwachten dat hun vrienden hier niet op zouden reageren.

Wel blijven jongeren een onderscheid maken tussen het experimenteren met cannabis en het gebruiken van cannabis. Sinds 2003/2004 steeg het aantal jongeren dat verwacht dat hun vrienden het gebruik van cannabis zou afkeuren. Al zien we de laatste drie jaar dat deze stijging gestopt is. Verdere bevragingjaren zullen duidelijk maken of het aantal jongeren dat een afkeuring van vrienden voor het gebruiken van cannabis weer daalt.

Wanneer gevraagd hoe leerlingen zelf zouden reageren op het gebruik van cannabis door hun vrienden, zou slechts 1,7% van de jongeren het goed vinden dat een vriend cannabis zou gebruiken. 58,5% zou bezorgd zijn en die vriend(in) erover aanspreken. 13,0% zou wel bezorgd zijn, maar die vriend(in) er niet over aanspreken.

3.5. Andere illegale drugs (AID)

3,7% van de leerlingen heeft ooit andere illegale drugs dan cannabis gebruikt. Bij de oudste leerlingen gebruikte 1,4% in de maand voor de bevraging een andere illegale drug dan cannabis. Xtc is de meest frequent voorkomende drugs, 3,1% van alle 17-18-jarigen heeft ooit xtc gebruikt.

De gemiddelde beginleeftijd voor andere illegale drugs is 16,3 jaar. Het piekmoment ligt dit op 16-17 jaar (77,4% van degene die ooit een andere illegale drugs hadden gebruikt).

Extractie uit Tabel 5a, 5c, 5d, 5e, 5f en 5g: Het ooitgebruik van de verschillende illegale drugs (alle leerlingen)						
Andere illegale drugs	Xtc	Amfetamines	Tripmiddelen	Cocaïne	Ghb	Heroïne
3,7%	1,3%	0,8%	0,6%	0,5%	0,2%	0,2%

3.5.1. Analyse van prevalentie van andere illegale drugs naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

Andere illegale drugs dan cannabis komen enkel voor bij een kleine groep onder de twee oudste leeftijdscategorieën: 4,1% van de 15-16-jarigen en 8,2% van de 17-18-jarigen hebben ooit andere illegale drugs gebruikt.

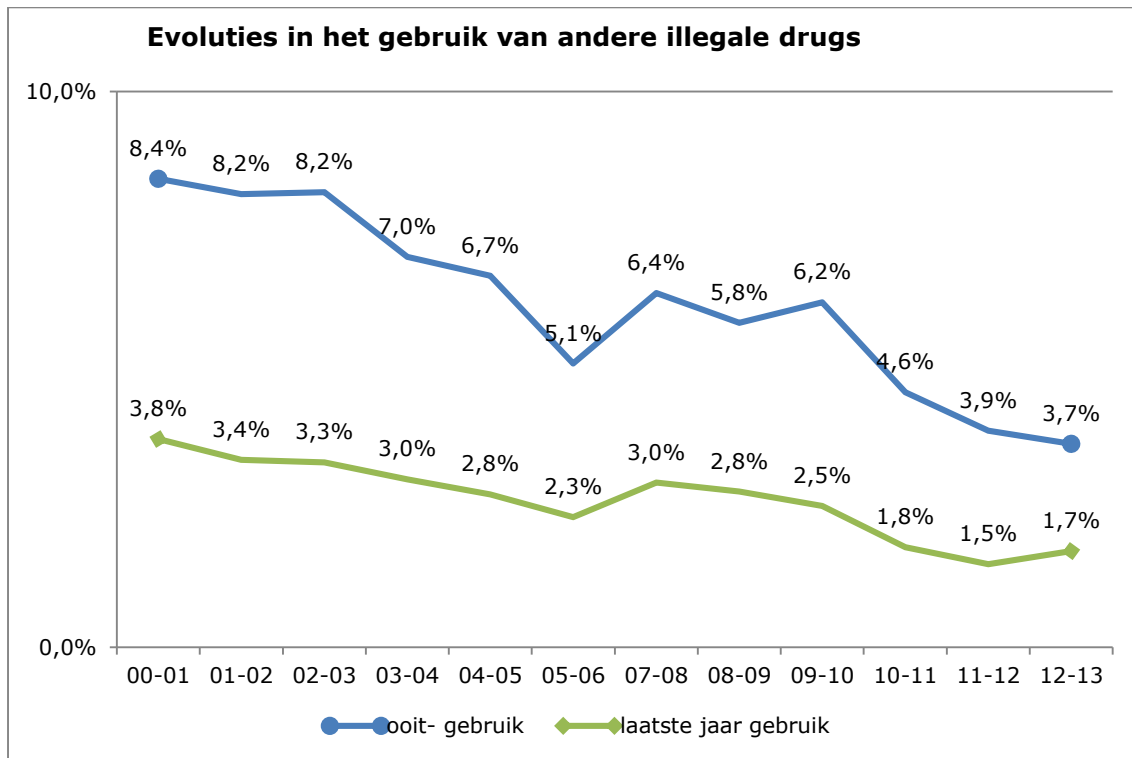
Hoewel het om kleine groepen leerlingen gaat, tonen de resultaten wel dat dubbel zoveel jongens (4,9%) als meisjes (2,4%) ooit een andere illegale drugs geeft gebruikt.

BSO en TSO kennen in verhouding een hoger aantal leerlingen die ooit een andere illegale drug hebben gebruikt (respectievelijk 10,1% en 4,9% tegenover 2,6% in het ASO).

Extractie uit Tabel 6a, 6c, 6d, 6e, 6f en 6g: het ooitgebruik van de verschillende illegale drugs (uitgezonderd cannabis) (alle leerlingen)							
	AID	Xtc	Amfeta-Mines	Trip-Middelen	Cocaïne	Ghb	Heroïne
12-14	0,9%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,1%	0,0%
15-16	4,1%	2,9%	1,8%	1,9%	1,9%	0,6%	0,3%
17-18	8,2%	5,2%	3,5%	3,1%	2,8%	1,1%	0,3%
Jongens	4,9%	3,1%	1,8%	1,8%	2,0%	0,5%	0,2%
Meisjes	2,4%	1,4%	1,1%	1,1%	0,8%	0,4%	0,1%
A-stroom	0,7%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%
B-stroom	2,1%	0,7%	0,7%	0,7%	1,0%	0,3%	0,0%
ASO	2,6%	1,7%	1,2%	1,6%	0,8%	0,1%	0,1%
TSO	4,9%	3,2%	1,9%	1,8%	1,8%	0,4%	0,2%
BSO	10,1%	6,5%	4,2%	3,4%	4,6%	2,1%	0,6%
totaal	3,7%	2,3%	1,5%	1,5%	1,4%	0,5%	0,4%

3.5.2. Evoluties in prevalentie van andere illegale drugs

Tussen 2007/2008 en 2009/2010 bleef het ooitgebruik stabiel rond 6%. In 2010/2011 werd een daling tot 4,6% opgetekend en ook dit schooljaar worden lagere cijfers opgetekend. Met 3,7% is het ooitgebruik gehalveerd ten op zicht van de eerste meting, toen het ooitgebruik nog 8,4% bedroeg. Het laatstejaarsgebruik schommelt sinds de metingen rond de 2 à 3% en ook hier zien we voor het tweede jaar op rij een halvering.

3.5.3. Andere illegale drugs in de leefwereld van jongeren.

In totaal geeft 12,3% van alle jongeren aan gemakkelijk aan andere illegale drugs te geraken. Bij 17-18 jarigen stijgt dit tot 24,1%.

23,8% van de 15-16-jarigen en 27,3% van de 17-18-jarigen heeft minstens één vriend die andere illegale drugs gebruikt en respectievelijk 1,2% en 1,1% heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vrienden een andere illegale drug gebruikt.

3.6. Gokken

In de vragenlijst wordt gepeild naar het gokken met krasbiljetten, bingo spelen op café, meespelen met de lotto en pokersen voor geld. Het meest populair bij jongeren zijn krasloten: 28,9% van de jongeren heeft ooit een kraslot gekocht. Daarna volgt meespelen met de lotto (17,0%), pokersen voor geld (10,6%) en bingo spelen op café (11,6%). Het regelmatig gokken blijft uiterst beperkt.

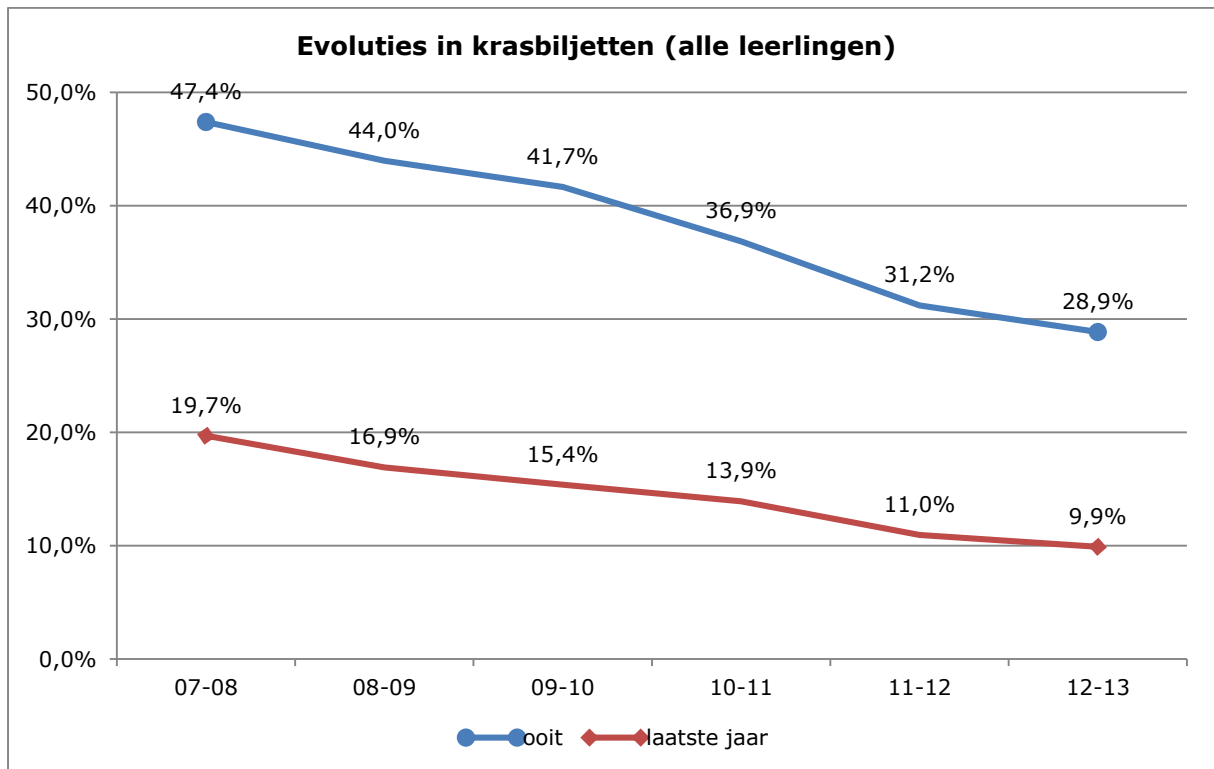
Extract uit tabel 7a, 7b, 7c en 7d: prevalentie van gokken (alle leerlingen)								
	Krasbiljet		Bingo		Pokersen		Lotto	
	Ooit	Laatste jaar	Ooit	Laatste jaar	Ooit	Laatste jaar	Ooit	Laatste jaar
12-14	22,9%	8,7%	9,2%	1,9%	4,2%	1,5%	15,8%	5,6%
15-16	30,6%	8,7%	11,4%	2,6%	11,6%	3,8%	17,2%	5,1%
17-18	37,4%	13,8%	16,4%	6,7%	20,8%	9,2%	18,9%	6,8%
Jongens	28,0%	10,6%	13,0%	4,2%	17,9%	7,2%	15,6%	5,9%
Meisjes	29,8%	9,2%	10,2%	2,3%	3,0%	0,8%	18,4%	5,6%
A-stroom	21,1%	8,2%	7,7%	1,6%	3,6%	1,3%	16,0%	5,2%
B-stroom	17,0%	7,8%	8,2%	3,4%	4,1%	1,4%	9,8%	5,4%
ASO	33,2%	9,3%	10,0%	2,2%	13,5%	4,4%	18,7%	5,0%
TSO	34,5%	12,4%	16,0%	4,1%	16,0%	6,6%	18,2%	6,4%
BSO	31,1%	11,2%	16,7%	7,2%	12,5%	5,8%	16,3%	7,2%
Totaal	28,9%	9,9%	11,6%	3,3%	10,6%	4,1%	17,0%	5,7%

3.6.1. Analyse van de prevalentie van gokken naar leeftijd, geslacht en onderwijsvorm

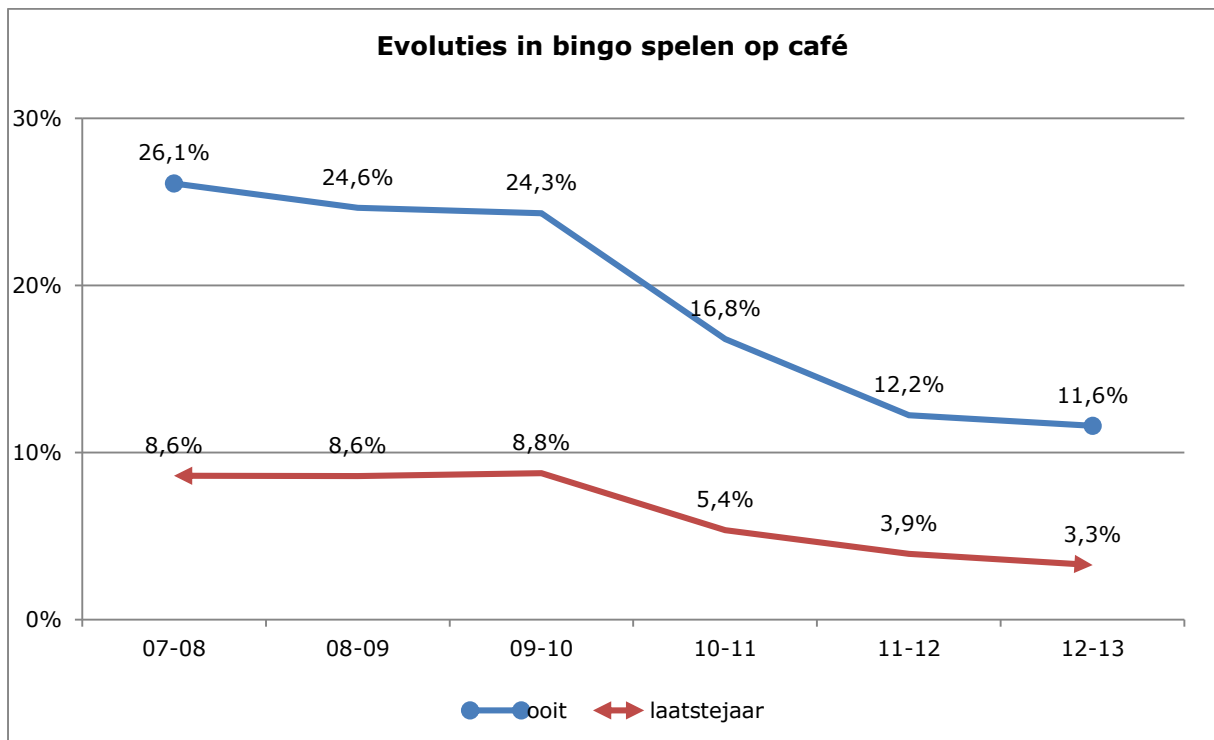
Vooraf bij het aantal jongeren dat ooit een krasbiljet koopt of pokert voor geld zien we dat deze vormen van gokken vaker voorkomen naarmate de leeftijd stijgt. Pokeren voor geld is ook populairder bij jongens dan bij meisjes: 17,9% van de jongens pokersen ooit voor geld tegenover slechts 3,0% van de meisjes. Verder zijn er zijn opvallend weinig verschillen naar leeftijd, geslacht of onderwijsvorm in het gokgedrag onder jongeren.

3.6.2. Evoluties in krasbiljetten en bingo spelen

Over de laatste vijf jaren daalt het aantal jongeren dat ooit of het laatste jaar een krasbiljet hebben gekocht. In het schooljaar 2007/2008 had nog 47,4% ooit een krasbiljet gekocht, maar dit cijfer zakt tot 28,9% in 2012/2013. Het aantal jongeren dat het laatstejaars nog een krasbiljet kocht, daalt evenzeer van 19,7% tot 9,9%, wat een halvering is in de laatste vijf jaar. Het kopen van krasbiljetten verminderde net iets meer bij de jongste leerlingen in de afgelopen vier jaar. Naar geslacht of onderwijsvorm zijn er geen verschillen merkbaar.

Evoluties in het bingo spelen op café kennen een ander patroon dan de krasloten. Waar de eerste drie jaren ongeveer evenveel jongeren ooit en in het laatste jaar bingo, treedt er sindsdien een sterke daling op. Zo is op vijf jaar tijd het aantal jongeren dat ooit bingo speelde met meer dan de helft gedaald van 26,1% naar 11,6%. Ook het aantal jongeren dat het laatste jaar bingo speelden, daalde van 8,6% naar 3,3%. Jongens zijn de afgelopen vijf jaar dichterbij het niveau van de meisjes geëvolueerd. Terwijl in 2007/2008 het verschil tussen jongens en meisjes nog 10,1% bedroeg, was dit in 2011/2012 nog 3,2%.

3.7. Polygebruik¹⁰

Van de jongeren (17-18 jaar) die aangeven ooit gerookt te hebben, geeft 64,7% aan ooit cannabis te hebben gebruikt. Slechts 6,6% van de jongeren die nog nooit gerookt hebben, geven aan ooit cannabis te hebben gebruikt.

In totaal gaf 17,9% van alle 17-18-jarigen aan in het laatste jaar zowel tabak, cannabis als alcohol te hebben gebruikt. Tabak is vaker geassocieerd met cannabisgebruik dan alcohol. Van degene die tijdens het laatste jaar tabak hadden gerookt, had de helft (49,5%) ook cannabis gebruikt in dat jaar. Kijkt men naar degene die het laatste jaar alcohol hadden gebruikt, dan had een kwart (25,6%) ook cannabis gebruikt.

Van alle jongeren die aangeven ooit cannabis te hebben gebruikt, geeft 20,4% ook aan ooit een andere illegale drugs te hebben gebruikt. De meerderheid van de jongeren die experimenteren met cannabis, evolueren dus (nog) niet door naar andere illegale drugs. Omgekeerd gaan andere illegale drugs wel vaak samen met cannabis: slechts 3,8% van de jongeren die ooit een andere illegale drugs hebben gebruikt, hadden nog nooit cannabis gebruikt.

Indien jongeren regelmatig tabak of regelmatig cannabis gebruiken, worden deze verbanden groter. Van de jongeren die aangeven occasioneel te roken, had 69,9% ooit cannabis gebruikt. Bij regelmatige rokers stijgt dit tot 76,6%. Van de jongeren die aangeven occasioneel cannabis te gebruiken, had 16,8% ooit een andere illegale drugs gebruikt. Bij regelmatige cannabisgebruikers was dit 50,6%.

---

¹⁰ Om de variabele leeftijd constant te houden, werden enkel de resultaten van 17-18-jarigen geanalyseerd. Dit leidt wel tot kleinere groepen op basis waarvan men uitspraken kan geven.

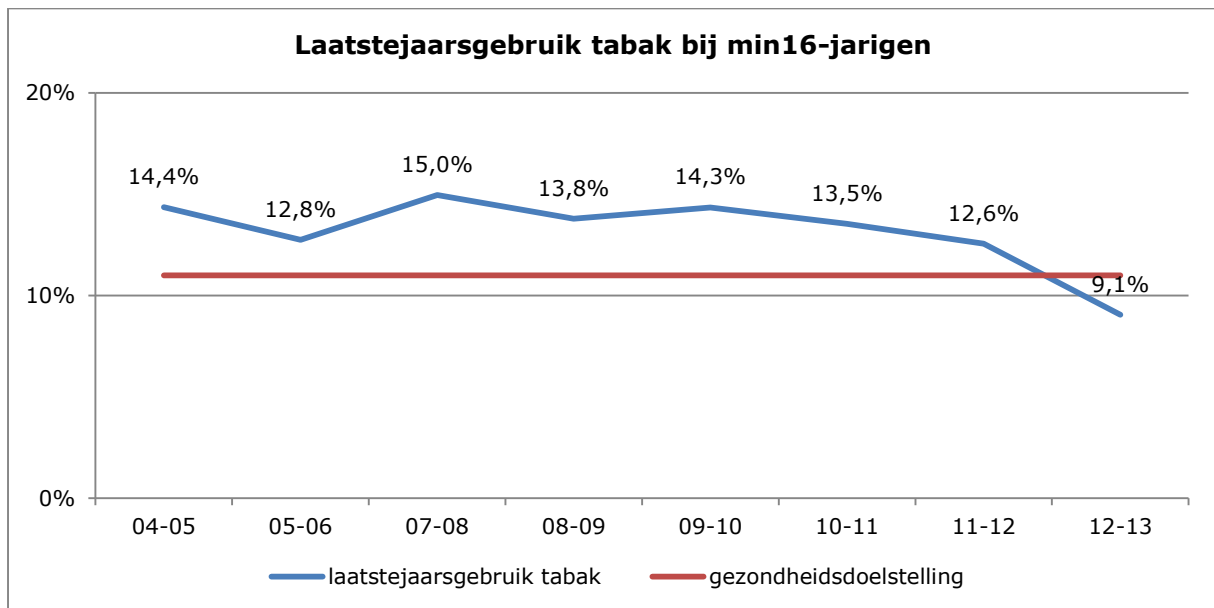
3.8. Gezondheidsdoelstellingen

In 2006 formuleerde de Vlaamse overheid gezondheidsdoelstellingen¹¹ inzake het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs. De basismeting vond plaats in het schooljaar 2004/2005 en de doelstellingen lopen over de periode 2005/2006 tot en met 2014/2015.

3.8.1. Tabak

Gezondheidsdoelstelling 1: "Bij personen jonger dan 16 is het percentage dat het afgelopen jaar heeft gerookt niet hoger dan 11%"

Bij de basismeting in 2004/2005 bedroeg het percentage laatstejaarsgebruikers van tabak 14,4%. In de eerstvolgende jaren bleven de resultaten rond dit percentage schommelen. Sinds 2010/2011 daalt het laatstejaarsgebruik. In het schooljaar 2012/2013 gaf 9,1% van de jongeren onder de 16 jaar aan het laatste jaar tabak te hebben gerookt. Hiermee wordt voor de eerste keer een cijfer lager dan de doelstelling genoteerd. Komende bevragingen zullen duidelijk maken of deze nieuwe trend stand houdt.

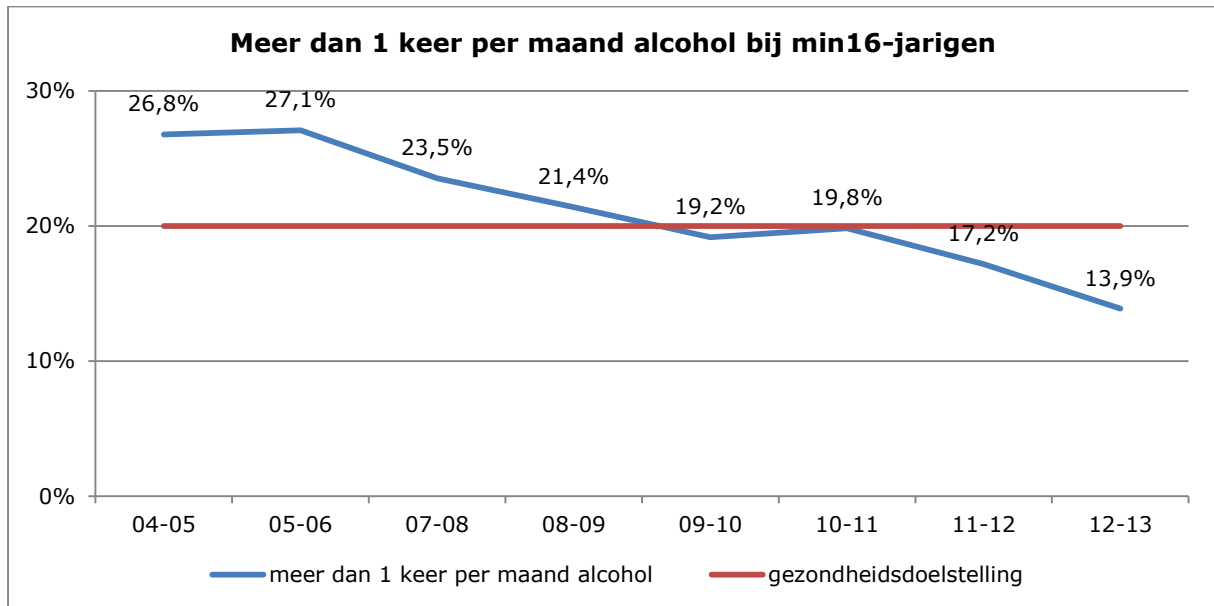

¹¹ www.zorg-en-gezondheid.be/Beleid/Gezondheidsdoelstellingen/Gezondheidsdoelstelling-tabak,-alcohol-en-drugs/

3.8.2. Alcohol

Gezondheidsdoelstelling 2: "Bij personen jonger dan 16 jaar is het percentage dat meer dan 1 keer per maand drinkt niet hoger dan 20%"

Bij de basismeting dronk 26,8% van de leerlingen jonger dan 16 vaker dan 1 keer per maand alcohol. Dit percentage kende de afgelopen jaren een geleidelijke daling. Sinds het schooljaar 2009/2010 werd de doelstelling niet bereikt en ook voor dit schooljaar wordt met 13,9% de daling in het alcoholgebruik doorgezet.

3.8.3. Illegale drugs

Gezondheidsdoelstelling 3: "Bij personen jonger dan 18 jaar is het percentage dat ooit een illegale drug¹² heeft gebruikt niet hoger dan 14%"

In het schooljaar 2004-2005 had 19,0% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar ooit illegale drugs gebruikt. Sindsdien is dat aandeel al golvend geëvolueerd naar een aandeel net onder de 16%. Met 15,8% wordt voor het derde jaar op rij een lager cijfer genoteerd waar het ooitgebruik in 2009/2010 nog 18,6% bedroeg. Maar de doelstelling werd tot dusver nog niet behaald.

¹² Cannabis en andere illegale drugs

Gezondheidsdoelstelling 4: "Bij personen jonger dan 18 jaar is het percentage dat in het jaar voor de bevraging een illegale drug heeft gebruikt niet hoger dan 7%"

Bij laatstejaarsgebruik blijft een stabiele trend behouden. Met de huidige prevalentie van 9,9% zijn we nog ver af van de beoogde doelstelling van 7%, maar wel op hetzelfde resultaat als de basismeting.

